

KS

PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA
WOJEWÓDZKA W BIAŁYMSTOKU

99077

DZIENNIK URZĘDOWY

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego

Wydawany z funduszu Nauczycielstwa Okręgu.

Brześć nad Bugiem

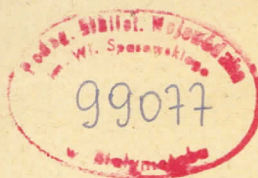
15 lutego 1927

T R E Ś Ć :

Pozycja

A. CZĘŚĆ URZĘDOWA.

- 1 Okólnik Kuratorjum Okręgowego Szkolnego Poleskiego z dnia 14 lutego 1927 r. Nr. O. 2762/27 w sprawie Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego.
- 2 Ustawa z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli.
- 3 Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 grudnia 1926 r. w sprawie wykonania postanowień ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.
- 4 Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 października 1926 r. w sprawie programu geografii w gimnazjach państwowych.
- 5 Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 listopada 1926 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych do nauczania religii mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.
- 6 Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6 grudnia 1926 r. w sprawie kompetencji Kuratorów okręgów szkolnych: białostockiego, poleskiego, wileńskiego i wołyńskiego w zakresie mianowania, przenoszenia i zwalniania nauczycieli publicznych szkół powszechnych.
- 7 Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 grudnia 1926 r. o nauce szkolnej religii katolickiej.
- 8 Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 8 stycznia 1927 r. w sprawie przyznania prywatnym szkołom średnim ogólnokształcącym praw gimnazjów państwowych.
- 9 Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 stycznia 1927 r. w sprawie kwalifikacji absolwentów Kursów i Studiów Pedagogicznych przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie.
- 10 Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 2 listopada 1926 r. Nr. O. Prez. 11845/26 w sprawie wynagradzania nauczycieli kontraktowych — uzupełnienie.

37 (05)

Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 listopada 1926 r. Nr. II 13771/26 w sprawie niekwalifikowanych nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich.	73
Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 29 listopada 1926 r. Nr. II 13593/26 w sprawie gimnazjalnych egzaminów dojrzałości zdawanych w języku niepolskim.	77
Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 13 grudnia 1926 r. Nr. O. Prez. 12320/26 w sprawie zamykania szkół z powodu epidemii.	77
Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 grudnia 1926 r. Nr. O. Prez. 12528/26 w sprawie kobiet-lekarek i nauczycielek gimnastyki.	79
Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 stycznia 1927 r. Nr. I. 147/27 w sprawie wypełnienia obowiązku szkolnego przez dzieci, uczęszczające do szkół prywatnych.	80
Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 stycznia 1927 r. Nr. I. 148/27 w sprawie nauki religii w publicznych szkołach powszechnych.	81
Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 stycznia 1927 r. Nr. I. 80/27 w sprawie jednorocznego kursu w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie w roku szkolnym 1927/28.	82
Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 grudnia 1926 r. Nr. I. 13236/26 w sprawie używania pieczęci z godłem państwowem przez publiczne szkoły powszechne.	84
Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 3 stycznia 1927 r. Nr. O. Prez. 14023/26 w sprawie interwencji posłów i senatorów	85
Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 stycznia 1927 r. Nr. I. 490/27 w sprawie konferencyj nauczycielskich.	86
Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego z dnia 22 grudnia 1926 r. Nr. O. 25527/26 w sprawie filmu p. t. „Ekspedycja do Afryki Podzwrotnikowej F. A. Ossendowskiego“.	87
Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego z dnia 12 lutego 1927 r. Nr. O. 2209/27 w sprawie podawania w nagłówku treści pism.	87
Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego z dnia 14 lutego 1927 r. Nr. I. 2794/27 w sprawie prenumeraty „Płomyka“ i „Płomyczka“.	88
Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego z dnia 14 lutego 1927 r. Nr. I. 2795/27 w sprawie wyboru kandydatów do Komisji Kwalifikacyjnych.	89
Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego z dnia 14 lutego 1927 r. Nr. O. 2796/27 w sprawie wykoru kandydatów do Komisji Kwalifikacyjnych	89
Okólnik Poleskiego Urzędu Wojewódzkiego z dnia 31 grudnia 1926 r. L. V. 7801 w sprawie leczenia sanatoryjnego funkcjonariuszy państwowych.	90

B. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Nauczyciel jako czynnik kulturalny na wsi.	91
Uwagi bibliograficzne.	95
Ogłoszenia,	97
Sprawozdanie kasowe ze składek na wydawnictwo Dziennika Urzędowego Kuratorium O. S. P.	99

1.

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego Poleskiego

Brześć n.B., dn. 14.II-1927 r.

Nr. O. 2762/27.

OKÓLNİK

w sprawie Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego.

Dziennik Urzędowy Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego będzie odtąd regularnem pismem miesięcznem i ukazywać się będzie dnia 15-go każdego miesiąca.

Na treść jego składać się będą w części urzędowej ustawy szkolne, rozporządzenia i okólniki Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Kuratorium oraz innych władz, w części zaś nieurzędowej podawane będą pożądane wskazówki w pierwszym rzędzie bibliograficzne a pozatem i inne, odnoszące się do pracy nauczycielskiej.

Znajomość ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego ustaw, rozporządzeń i okólników będzie obowiązująca dla Dyrekcji Kierownictw, Inspektorów Szkolnych i Nauczycielstwa, dlatego Dyrekcje, Kierownictwa, Inspektorowie Szkolni i Nauczycielstwo nie powinno uchylać się od abonowania Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego.

Znosi się składki w wysokości $\frac{1}{2}\%$ uposażenia miesięcznego, pobierane dotychczas od nauczycielstwa na rzecz Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego. W to miejsce pobierać się będzie począwszy od dnia 1 marca 1927 r. od nauczycieli, którzy pragną otrzymywać Dziennik Urzędowy tytułem opłaty za Dziennik Urzędowy 75 groszy miesięcznie, albowiem Kuratorium uważa za słuszne pobieranie opłaty równej dla wszystkich nauczycieli — abonentów.

Nadwyżki, uzyskane z opłat nauczycielstwa za Dziennik Urzędowy będzie się obracało na rzecz okręgowej biblioteki nauczycielskiej ze wszystkich dziedzin pedagogiki i wychowania. Biblioteka taka jest już zapoczątkowana z pieniędzy, pozostałych z dotychczasowych składek nauczycielstwa na rzecz Dziennika Urzędowego, a w najbliższym czasie dzięki wydatnej pomocy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego będzie znacznie powiększona, tak że obejmie kilka tysięcy tomów, poczem nastąpi

otwarcie biblioteki i oddanie jej do bezpłatnego użytku dla nauczycielstwa całego Okręgu; bliższe szczegóły podane zostaną później.

Odnosnie do abonowania Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego przez nauczycielstwo zarządza się, co następuje:

Nauczyciele, którzy pragną otrzymywać Dziennik Urzędowy wypełnią natychmiast po otrzymaniu niniejszego numeru deklarację załączoną do tegoż numeru, mocą której zgadzają się na potrącanie im 1-go każdego miesiąca po 75 groszy na opłatę za Dziennik Urzędowy i deklarację tę wręczą płatnikowi rejonowemu z okazji podjęcia pobrań za miesiąc marzec 1927 r. Nauczyciele, przyjęci do służby w szkolnictwie po dniu 1 marca 1927 r., a pragnący otrzymywać Dziennik Urzędowy, składają deklaracje po zgłoszeniu się do służby.

Deklaracje przechowywane będą w kancelariach Dyrekcji, Kierownictw względnie Inspektorów Szkolnych.

Dziennik Urzędowy otrzymywać będą wszyscy nauczyciele-abonenci przy odbiorze miesięcznych pobrań od płatników rejonowych, o ile nie otrzymali go już poprzednie przez Dyrekcję, Kierownictwa względnie Inspektoraty Szkolne.

Sumy, uzyskane z potrąceń, dokonanych na podstawie powyższych deklaracji, przekazywać będą Dyrekcje, Kierownictwa i Inspektorowie Szkolni najdalej do dnia 5-go każdego miesiąca na konto Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Poleskiego w Pocztovej Kasie Oszczędności Nr. 30527 przy równoczesnem wysyłaniu do Kuratorium wykazu nauczycieli-abonentów, ażeby Kuratorium mogło wysyłać na czas odpowiednią ilość egzemplarzy Dziennika Urzędowego na dany miesiąc.

Nr. 1/2 otrzymają wszyscy nauczyciele i wszystkie osoby pracujące w szkolnictwie tutejszego Okręgu.

Kurator Okręgu Szkolnego

p. o. Dr. Zegarski

2.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U S T A W A

z dnia 1 lipca 1926 r.

o stosunkach służbowych nauczycieli.

ROZDZIAŁ I.

Postanowienia wstępne.

Art. 1. Przepisy ustawy niniejszej stosują się do mianowanych przez właściwe władze państwowe nauczycieli, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego szkół państwowych i publicznych, z wyjątkiem nauczycieli szkół akademickich i szkół, uznanych za równorzędne ze szkołami akademickimi, oraz nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych, podległych Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Postanowieniom ustawy niniejszej nie podlegają natomiast osoby, pełniące służbę nauczycielską na podstawie umowy (nauczyciele kontraktowi). Zasady umów dla nauczycieli tej kategorii określi rozporządzenie Ministra.

Przepisom ustawy niniejszej, mówiącym o nauczycielach, podlegają również wychawawczyńie ochronek, asystenci i instruktorzy szkolni oraz dyrektorzy i kierownicy szkół, jeżeli ustawa niniejsza inaczej nie stanowi.

Przez nauczycieli rozumieć należy także nauczycielki, asystenki i instruktorki, przez dyrektorów i kierowników—także przełożone i kierowniczk.

Art. 2. Stosunek służbowy nauczycieli, podlegających ustawie niniejszej, ma charakter publiczno-prawny, może być zmieniony, zawieszony lub rozwiązany wyłącznie przy zastosowaniu przepisów prawa publicznego, a w szczególności postanowień niniejszej ustawy.

ROZDZIAŁ II.

Zawiązanie stosunku służbowego. Ustalenie.

Art. 3. Stosunek służbowy nauczyciela zawiązuje się przez mianowanie z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego. W piśmie nominacyjnem wymienia się stanowisko, szkołę, miejscowość, tytuł urzędowy, normy uposażenia służbowego oraz władzę, u której mianowany ma się zgłosić celem objęcia obowiązków służbowych.

Art. 4. Nauczycielem może być mianowany obywatel polski o nieskazitelną przeszłość, posiadający zdolność do działań prawnych, który wykaże się dowodami, stwier-

zawodowe, posiada odpowiednie do zawodu warunki fizyczne, oraz włada poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie.

Nauczyciele religii poza warunkami, wskazanymi wyżej w ustępie poprzednim, posiadać powinni zezwolenie swej władzy duchownej, o ile wymagają tego właściwe przepisy kościelne lub wyznaniowe.

Nie mogą być mianowane osoby, karane sądownie za działalność na szkodę Państwa, za przestępstwa, popełnione z chęci zysku lub przeciw obyczajności publicznej.

Art. 5. Osoba, przeciw której toczy się postępowanie karno-sądowe, postępowanie upadłościowe lub o ubezwłasnowolnienie, nie może być mianowana nauczycielem, dopóki trwa to postępowanie.

Art. 6. Kwalifikacje zawodowe oraz warunki fizyczne, jakim odpowiadać powinni kandydaci na stanowiska nauczycielskie, określają osobne przepisy.

Osobne przepisy określają również, w jakich przypadkach osoby, nie posiadające kwalifikacji zawodowych, przepisanych dla danej kategorii szkół, będą mogły uzyskać nominację na nauczyciela.

Art. 7. Do przyjęcia do służby nauczycielskiej potrzeba zezwolenia Ministra, jeżeli kandydat:

a) ukończył lat 40 życia i bezpośrednio przedtem nie pracował w szkolnictwie, lub nie pozostawał w służbie państwowej.

b) był karany sądownie lub wydalony ze służby państwowej (rządowej lub samorządowej).

Art. 8. Nauczyciel może być stały lub tymczasowy. Nauczyciel zostaje stałym z chwilą, gdy odpowiada trzem następującym warunkom:

1) ma trzy lata nieprzerwanej pracy nauczycielskiej (art. 9);

2) posiada przepisane dla ustalenia kwalifikacje naukowe i zawodowe;

3) w czasie służby wykazał się zadowalającą pracą nauczycielską (art. 23 — 26).

Przez pracę nauczycielską, wymaganą do ustalenia, należy rozumieć pracę w szkołach państwowych, publicznych i prywatnych, mających pełne lub niepełne prawa szkół państwowych lub publicznych.

Z pracy w szkołach prywatnych, mających wyżej wymienione prawa, uwzględnia się do ustalenia tylko dwa lata, o ile nauczyciel uczył w nich, przynajmniej po 14 godzin tygodniowo. W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, Minister może wliczyć i trzeci rok pracy w tych szkołach.

Z pracy w szkołach prywatnych bez praw Minister może w przypadkach wyjątkowych zaliczyć lata pracy pod tym samym warunkiem.

Nauczyciel stały otrzymuje dekret ustalenia w ciągu trzech miesięcy od chwili ustalenia.

Nauczyciel stały, posiadający studia wyższe, zakończone przepisaniem egzaminami, otrzymuje po trzech latach stałej służby tytuł „profesora“.

Art. 9. Przez nieprzerwany trzyletni okres pracy nauczycielskiej (art. 8) rozumie się czas faktycznego pełnienia obowiązków nauczycielskich i wychowawczych w szkole. Za przerwę w faktycznym pełnieniu tych obowiązków nie uważa się przerw z powodu choroby lub urlopu, jeżeli ich suma nie wynosi więcej, niż dwa miesiące. W razie, gdyby nauczyciel miał przerwy, trwające w sumie więcej niż dwa miesiące, to okres trzyletni przedłuża się o czas przerwy, przewyższający dwa miesiące.

Art. 10. Prawa, nabyte w służbie państwowej na podstawie art. 8, nie przysługują zasadniczo nauczycielowi stałemu, który ustąpił ze służby państwowej i ponownie do niej wraca. Jednakże Minister może mu je przywrócić, zależnie od przyczyn, dla których nauczyciel wystąpił ze służby, i od sposobu, w jaki to uczynił.

Art. 11. Mianowanie na stałe posady nauczycieli, oraz na stanowiska dyrektorów i kierowników szkół odbywa się na podstawie konkursu.

Na każdą nowoutworzoną lub opróżnioną stałą posadę nauczyciela, czy stanowisko dyrektora i kierownika szkoły, o ile nie zostanie zajęte w drodze służbowej lub dyscyplinarnej, ogłasza się konkurs:

a) na dyrektorów i kierowników szkół do dni 30;

b) na nauczycieli — najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy.

Terminy liczy się od dnia utworzenia lub opróżnienia stanowiska.

Posad i stanowisk, na które rozpisano konkurs, nie należy przed jego rozstrzygnięciem nadawać na stałe osobom, przeniesionym w drodze służbowej lub na własną prośbę.

Przy podwyższeniu stopnia organizacyjnego szkoły powszechnej z dwuklasowej na trzy i czteroklasową, albo też z pięcioklasowej na sześć i siedmioklasową nie należy rozpisywać konkursu na stanowisko kierownika tej szkoły, lecz uważać je za zajęte nadal przez dotychczasowego kierownika, o ile tenże posiada wymagane kwalifikacje.

Przy złączeniu kilku szkół w jedną szkołę wyższego

stopnia organizacyjnego należy rozpiścić konkurs na jej kierownika.

Art. 12. Kierownikiem szkoły dwuklasowej lub szkoły wyższego stopnia organizacyjnego może zostać nauczyciel nie wcześniej, niż po dwóch latach pracy w charakterze nauczyciela stałego.

Dyrektorem szkoły średniej może zostać nauczyciel stały nie wcześniej, niż po 8 latach pracy nauczycielskiej.

Dyrektorem szkoły zawodowej Minister może zamianować wybitnego fachowca, nie mającego za sobą pracy nauczycielskiej, jeśli wzamian tego kandydat ma co najmniej pięcioletnią praktykę zawodową.

Dyrektorem państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zamianować wybitnego kierownika szkoły prywatnej, chociażby ten nie miał za sobą pracy w szkole państwowej, jeżeli odpowiada warunkom art. 8 i ma za sobą 8 lat pracy nauczycielskiej.

Dyrektor szkoły, który otrzymał stanowisko w sposób wskazany w ustępach 3 i 4 artykułu niniejszego, uzyskuje ustalenie po trzech latach pracy w charakterze dyrektora przy jednoczesnym spełnieniu pozostałych warunków, określonych w art. 8.

Art. 13. Objęcie służby ma nastąpić w dniu wyznaczonym przez władzę, a jeśli go nie wyznaczyła w ciągu dni piętnastu po doręczeniu pisma nominacyjnego.

Dla objęcia służby nauczyciel ma zgłosić się do bezpośrednio przełożonej władzy, która stwierdzi datę objęcia służby na piśmie nominacyjnym.

W razie niezgłoszenia się w określonym terminie, nominacja (ustęp 1) traci ważność, jeżeli mianowany w ciągu dalszych dni piętnastu nie usprawiedliwił zwłoki na piśmie.

Art. 14. Nauczyciel tymczasowy przy objęciu służby składa przyrzeczenie służbowe, nauczyciel stały przy ustaleniu—przysięgę służbową.

Tekst przyrzeczenia, względnie przysięgi, ustali drogą rozporządzenia Minister.

Datę złożenia przyrzeczenia, względnie przysięgi, zaznacza władza na piśmie nominacyjnym i na dekrete ustalenia.

Art. 15. Terminem, od którego liczy się służba nauczycielska, o ile nie była przerywana, jest termin oznaczony w pierwszym piśmie nominacyjnym, lub w braku takiego oznaczenia dzień rzeczywistego objęcia służby.

Jeżeli służba była przerywana, to terminem, od którego liczyć się będzie jest termin, oznaczony w pierwszym

po ostatniej przerwie piśmie nominacyjnym, lub w braku takiego oznaczenia dzień rzeczywistego objęcia służby w ostatnim jej okresie.

Czas, spędzony w służbie nauczycielskiej przed przerwą, Minister może zaliczyć w całości lub w części do służby nauczycielskiej.

Czas pracy kontraktowej, podczas pełnienia której nauczyciel otrzymał nominację, zalicza się w całości do służby nauczycielskiej wraz z przerwami wakacyjnymi, łączącymi się bezpośrednio z okresem pracy, jeżeli pracownik kontraktowy uczył przynajmniej 14 godzin tygodniowo.

Okres pracy, podczas którego pracownik uczył mniej, aniżeli 14 godzin tygodniowo oraz czas pracy kontraktowej przerywanej Minister może zaliczyć do służby nauczycielskiej w całości lub w części.

Nauczycielom przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych właściwy minister za zgodą Ministra Skarbu może w całości lub w części zaliczyć do służby nauczycielskiej czas pracy zawodowej zarówno państwowej, jak prywatnej, poprzedzającej służbę nauczycielską, o ile ta praca zawodowa przysposobiła ich do wykonywania czynności w szkole zawodowej.

Terminem, od którego liczy się stała, w rozumieniu niniejszej ustawy, służba nauczycielska, jest termin, oznaczony w dekrete ustalenia.

Art. 16. W razie powrotu do służby nauczycielskiej ze służby w organach administracji szkolnej czas służby w administracji szkolnej wlicza się do czasu służby nauczycielskiej.

ROZDZIAŁ III.

Wykaz stanu służby.

Art. 17. Władze szkolne prowadzą wykaz stanu służby dla każdego nauczyciela.

Do wykazu należy wpisywać wszystkie istotne dane, dotyczące stosunków służbowych nauczyciela, oraz przebiegu jego służby, w szczególności zaś okoliczności, mające wpływ na przyznanie uposażenia służbowego, wymiar uposażenia emerytalnego, pensji wdowiej lub sieroczej.

Nauczyciel przy pierwszym objęciu obowiązków służbowych składa władzy służbowe dokumenty osobiste, stwierdzające dane, wymienione w ustępie 2 niniejszego artykułu, w dalszym ciągu zaś służby obowiązany jest składać dokumenty, świadczące o wszelkich zmianach zachodzących w tych stosunkach, o ile zmiany te nie wynikają z zarządzeń władz przełożonych.

Władza zatrzymuje w aktach urzędowych odpisy złożonych dokumentów, same zaś dokumenty zwraca właścicielowi.

Nauczyciel ma prawo przeglądać swój wykaz stanu służby, czynić z niego odpisy i wnosić reklamacje.

Wzór wykazu stanu służby jako też sposób jego wypełnienia i prowadzenia, oraz władzę, która go prowadzi — ustali Minister.

ROZDZIAŁ IV.

Ocena pracy nauczyciela.

Art. 18. Oznaczona przez Ministra władza szkolna prowadzi dla każdego nauczyciela wykaz kwalifikacyjny.

Do wykazu kwalifikacyjnego należy wpisywać zasadnicze spostrzeżenia o pracy nauczyciela, oparte bezpośrednio na faktach, zbadanych podczas wizytacji.

Wpisywać spostrzeżenia do wykazu kwalifikacyjnego mają prawo:

w ochronkach i szkołach powszechnych — inspektor szkolny oraz wizytator;

w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich — dyrektor oraz wizytator;

w szkołach innych — oznaczone przez Ministra osoby.

Art. 19. Nauczyciel ma prawo przeglądać swój wykaz kwalifikacyjny i czynić z niego odpisy. Datę przejrzenia zaznacza się w wykazie. Przeciwnie treści spostrzeżeń nauczyciel ma prawo wnosić zażalenia do władzy bezpośrednio wyższej od tej, która spostrzeżenie wpisała.

Art. 20. Każdy nauczyciel stały otrzymuje ocenę raz na trzy lata.

Na żądanie władz szkolnych lub na wniosek zainteresowanego nauczyciela w poszczególnych przypadkach ocena może być wydana i w innym terminie.

Ocena winna dotyczyć ogólnej wartości pracy nauczyciela według skali następującej:

a) bardzo dobra, b) zadowalająca, c) niezadowalająca.

Ocenę wpisują do wykazu kwalifikacyjnego na podstawie spostrzeżeń, w nim zapisanych:

wychowawczyń i ochronek i nauczycielom szkół powszechnych — inspektor szkolny;

nauczycielom szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich — dyrektor;

nauczycielom szkół innych — osoby wyznaczone przez Ministra.

Dyrektorom szkół podległych kuratorowi, ocenę pracy wpisuje do wykazu kurator, a dyrektorom szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi — osoby wyznaczone przez Ministra.

Art. 21. Jeżeli ocena jest niezadowalająca, władza szkolna winna przesłać nauczycielowi orzeczenie pisemne

drogą służbową. W takim razie może nauczyciel w przeciągu dni 14 od dnia następującego po doręczeniu mu orzeczenia, wnieść odwołanie przeciw ocenie pracy do komisji kwalifikacyjnej, dyrektor zaś do Ministra.

Art. 22. Zakres i sposób działania komisji kwalifikacyjnych, oraz sposób prowadzenia wykazu kwalifikacyjnego określi minister w ramach następujących zasad:

1) Komisje kwalifikacyjne będą utworzone przy władzach drugiej i trzeciej instancji.

Powołuje je dla wychowawczyń ochronek i dla nauczycieli szkół powszechnych kurator, dla nauczycieli szkół innych — Minister.

2) W skład komisji dla nauczycieli szkół powszechnych wejdą:

a) nauczyciel szkół powszechnych, powołany z pośród delegatów z wyboru do rad szkolnych powiatowych, względnie miejskich, lub gdy ocena dotyczy wychowawczynie ochronki, jedna z wychowawczyń ochronki, powołana przez kuratora;

b) inspektor szkolny;

c) wizytator szkół.

3) W skład komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli innych szkół wejdą:

a) nauczyciel tej kategorii szkoły, w której interesowany pracuje, powołany z pośród kandydatów, wybranych po jednym od każdej rady pedagogicznej;

b) dyrektor, względnie kierownik takiejże szkoły;

c) wizytator szkół.

Członkiem komisji kwalifikacyjnej nie może być ten, kto odwołującemu się wydawał ocenę.

4) Orzeczenie komisji kwalifikacyjnej będzie ostateczne i zostanie wpisane do wykazu kwalifikacyjnego bądź na podstawie dotychczasowych spostrzeżeń, tam wpisanych, bądź też po zarządzonej przez komisję wizytacji, która odbyć się winna nie później niż w ciągu 3 miesięcy (z odliczeniem feryj wakacyjnych) od daty otrzymania pisma odwołującego.

Art. 23. Nauczyciela tymczasowego należy wizytować corocznie, w szczególności zaś w trzecim roku służby praca jego winna być zbadana tak, by na podstawie spostrzeżeń wizytacyjnych właściwa władza mogła ją ocenić ogólnie jako: zadowalającą lub niezadowalającą.

Ogólna ocena pracy nauczyciela tymczasowego opierać się winna na wszechstronnem zbadaniu i skrupulatnej ocenie:

1) pilności i sumienności,

- 2) uzdolnienia,
- 3) wykształcenia zawodowego i pracy nad własnym wykształceniem,
- 4) metody i wyników pracy wychowawczej i nauczycielskiej.

5) stosunku do dzieci szkolnych i ich rodziców. Stosownie do okoliczności mogą być wzięte pod rozagę także i inne momenty, uwytatniające szczególne zdolności, wady, zasługi przyczyniające się do charakterystyki nauczyciela pod względem służbowym.

Art. 24. Oznaczona przez Ministra władza przed upływem nieprzerwanego trzyletniego okresu czasu pełnienia obowiązków nauczycielskich (art. 8 i 9) wydaje o nauczycielu, mającym pełne, przepisane do ustalenia kwalifikacje naukowe i zawodowe, orzeczenie w formie:

- a) ogólna ocena pracy zadowolająca, lub
- b) ogólna ocena pracy niezadowolająca.

Orzeczenie to należy wpisać do wykazu kwalifikacyjnego, w razie zaś, gdy ocena jest niezadowolająca, przesłać pisemnie interesowanemu nauczycielowi w drodze służbowej.

Art. 25. Jeżeli nauczyciel w końcu nieprzerwanego trzyletniego okresu czasu pełnienia obowiązków nauczycielskich (art. 8 i 9) nie posiada pełnych, przepisanych do ustalenia kwalifikacji naukowych i zawodowych, władza wstrzyma wydanie orzeczenia (art. 24) aż do uzyskania przez niego tych kwalifikacji.

Orzeczenie to ma być wydane nie później, niż w trzy miesiące po uzyskaniu przez nauczyciela przepisanych do ustalenia kwalifikacji naukowych i zawodowych.

Art. 26. Nauczycielowi tymczasowemu, który otrzymał ocenę pracy niezadowolającą, przysługuje prawo odwołania w terminie 14 dni od dnia, następującego po doręczeniu orzeczenia.

Odwołanie wnosi nauczyciel w drodze służbowej do władzy bezpośrednio wyższej od tej, która wydała orzeczenie.

Władza, będąca instancją odwoławczą, może po zasięgnięciu opinii komisji kwalifikacyjnej (art. 22) zatwierdzić lub zmienić orzeczenie, jako też odroczyć wydanie ostatecznego orzeczenia najwyżej na jeden rok.

Jeżeli orzeczenie wydała władza trzeciej instancji, przysługuje nauczycielowi prawo wniesienia do tej władzy w ciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia umotywowanej prośby o ponowne rozważenie sprawy.

ROZDZIAŁ V.

Obowiązki.

Art. 27. Nauczyciel obowiązany jest wiernie służyć Rzeczypospolitej i w tym duchu wychowywać młodzież

przestrzegać ściśle ustaw i rozporządzeń, pełnić obowiązki swego zawodu gorliwie, sumiennie i bezstronnie oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro sprawy publicznej, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej sobie młodzieży i spełniać, co temu dobru służy, a unikać wszystkiego, coby mu mogło szkodzić.

Art. 28. W wykonaniu praw obywatelskich nauczyciel winien kierować się zawsze względami na szczególne obowiązki, jakie nakłada nań piastowanie publicznego urzędu, a przede wszystkim stanowisko wychowawcy.

W szczególności winien nauczyciel dążyć do utrzymywania stałej łączności i zgodnego stosunku z rodzicami uczniów swej szkoły bez względu na ich wyznanie, narodowość, społeczne stanowisko i partyjno-polityczną przynależność.

Przy wykonywaniu przysługującego mu prawa publicznego omawiania spraw szkolnictwa, rozporządzeń i zarządzeń władz szkolnych nauczyciel obowiązany jest przestrzegać, by omawianie było ściśle rzeczowe, a forma jego nie uwłaczała powadze władz szkolnych.

Art. 29. Nauczyciel obowiązany jest wypełniać zlecenia służbowe swoich przełożonych, o ile one wyraźnie nie sprzeciwiają się obowiązującym przepisom.

Jeżeli zlecenie służbowe jest w przekonaniu nauczyciela przeciwne dobru służby, albo dobru publicznemu w ogólności, albo też zawiera znamiona pomyłki co do faktu lub co do prawa, nauczyciel powinien wyjawić swoje spostrzeżenie władzy, bezpośrednio przełożonej, a gdyby mimo to otrzymał ponownie to samo zlecenie, wykonać je. Jeżeli zlecenie było ustne, może zarządzać, aby mu zostało powtórzone na piśmie. W przypadkach, kiedy znoszenie się z władzą pociągnęłoby za sobą niewykonalność lub bezprzedmiotowość zlecenia, nauczyciel obowiązany jest wykonać je, o ile nie grozi stąd niepowetowana szkoda. Po wykonaniu takiego zarządzenia nauczyciel ma jednakże prawo zawiadomić władzę wyższej instancji o wykonaniu szkodliwego jego zdaniem zarządzenia.

Art. 30. Pisma w sprawach służbowych lub osobistych, dotyczących się stosunku służbowego, nauczyciel powinien składać bezpośrednio przełożonej władzy służbowej.

Art. 31. Nauczyciel jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość dzięki swemu stanowisku służbowemu, o ile sprawy te wyraźnie uznano za poufne, lub gdy utrzymanie ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, inne względy służbowe, albo interes uczniów lub ich rodziców. W szczególności zaś nauczyciel winien zachować w tajemnicy przebieg obrad rad pedagogicznych (pełnych lub klasowych).

Nauczyciel powinien zachować tajemnicę wobec każdego, komu nie jest obowiązany donosić o tych sprawach służbowo, o ile właściwa władza w poszczególnym wypadku nie uwolni go od tego obowiązku.

Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie czynnej służby, jak też po przejściu w stan nieczynny, pozasłużbowy i na emeryturę oraz po rozwiązaniu stosunku służbowego z jakiegokolwiek powodu.

Art. 32. Nauczyciel obowiązany jest, zarówno w wykonywaniu obowiązków zawodowych, jak i poza służbą nauczycielską strzec powagi stanu nauczycielskiego, zachowywać się zawsze zgodnie z wymaganiami karności służbowej i unikać wszystkiego, co mogłoby obniżyć godność i zaufanie, którego stanowisko nauczycielskie wymaga.

W szczególności:

1) Nie wolno nauczycielowi żądać, ani przyjmować darów ani innych korzyści, ofiarowanych mu bezpośrednio lub pośrednio z powodu czynności służbowych, związanych z jego stanowiskiem.

2) Nie wolno nauczycielowi oddawać się takiemu zajęciu ubocznemu, które mogłoby przeszkadzać w spełnianiu powinności nauczycielskich, nie odpowiada powadze stanu nauczycielskiego, albo też mogłoby wywołać uzasadnione przypuszczenia stronnictwa lub interesowności.

O każdym ubocznym zajęciu, przynoszącym mu korzyści materialne, z wyjątkiem prac kulturalno-społecznych, naukowych, literackich i artystycznych, nauczyciel winien donieść swej władzy przełożonej i zaniechać zajęć, które ta władza uzna za niedopuszczalne.

Od orzeczenia w tym względzie przysługuje nauczycielowi prawo odwołania się do władzy wyższej. Wniesienie takiego odwołania wstrzymuje zarządzenie władzy bezpośredniej aż do czasu załatwienia odwołania.

3) Nie wolno nauczycielowi wchodzić w związki lub zmywy, mogące zakłócić należyty bieg zarządu państwowego, lub normalne spełnianie obowiązków nauczycielskich.

4) Bez zezwolenia władzy przełożonej nie wolno nauczycielowi należeć do żadnych związków zagranicznych. Również po przeniesieniu w stan nieczynny lub poza służbowy winien nauczyciel zachowywać się w sposób, któryby powadze jego stanowiska nie ubliżał.

Art. 33. Nauczyciel obowiązany jest wybrać stałe miejsce zamieszkania tak, by mógł podobać punktualnie wszystkim obowiązkom służbowym.

Powinien podać do wiadomości władzy, bezpośrednio, przełożonej, adres swego zamieszkania i zgłosić każdą jego

zmianę. To samo obowiązuje co do miejsca pobytu poza miejscem stałego zamieszkania, jeżeli nauczyciel przebywa w niem dłużej niż 2 tygodnie. Nauczyciel w stanie nieczynnym lub pozasłużbowym powinien podać adres swego zamieszkania do wiadomości władzy, której ostatnio podlegał.

Art. 34. Nauczyciel jest obowiązany najpóźniej do dni 14 po zawarciu małżeństwa donieść o tem władzy przełożonej.

Art. 35. Nauczyciel obowiązany jest donieść możliwie rychło przełożonej władzy o każdej przeszkodzie w wykonywaniu obowiązków służbowych z podaniem przypuszczalnego czasu trwania tej przeszkody.

Władza może zażądać odpowiednich dowodów, stwierdzających istnienie przeszkody, a jeżeli jest nią choroba, zarządzić urzędowe badanie lekarskie chorego w miejscu jego pobytu lub przyjąć do wiadomości świadectwo o chorobie, wystawione przez lekarza ordynującego.

Na czas połogu należy się nauczycielce z reguły sześciotygodniowy urlop. Urlop dłuższy winien być udzielony na podstawie świadectwa lekarza urzędowego.

Świadectwo lekarza urzędowego o chorobie nauczyciela winno być decydujące dla postanowienia władzy.

Nieobecność w służbie nauczycielki, spowodowana okresem połogu, nie pociąga żadnej zmiany w jej uprawnieniach służbowych.

Nauczyciel, którego nieobecność na służbie z powodu choroby trwa dłużej niż rok, może być zarządzeniem władzy zwolniony ze stanowiska przy ewentualnem zastosowaniu postanowień ustawy emerytalnej.

O ile stan zdrowia nauczyciela, wymagający odpoczynku lub leczenia, nie wyklucza możliwości pełnienia obowiązków służbowych, nauczyciel może wstrzymać się od pełnienia służby nieinaczej, jak po otrzymaniu urlopu. Prośba o taki urlop ma być do dni 30 rozpatrzona i rozstrzygnięta.

Za czas samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie nauczyciel traci uposażenie. Wyplacone uposażenie winno być potrącone przy najbliższej wypłacie uposażenia. Oprócz tego władza przełożona może wytoczyć nauczycielowi dochodzenie dyscyplinarne.

W wypadku, gdy nauczyciel zostanie przez komisję dyscyplinarną uwolniony od zarzutu samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności, potrąconą część uposażenia należy mu zwrócić.

Art. 36. Wymiar godzin nauczania, oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole, normują osobne przepisy.

W niedzielę i święta nauczyciel jest zasadniczo wolny od zajęć służbowych. Minister wyda rozporządzenie, określające, w jakich wypadkach i którzy nauczyciele będą obowiązani do uczęszczania na nabożeństwa szkolne, oraz do urządzania konferencji z rodzicami, jeżeli nie będzie można ich urządzić w dni powszednie.

Art. 37. Ze względu na cel, lata służby, lub szczególne warunki nauczania lub warunki osobiste oznaczona przez Ministra władza szkolna może bądź z urzędu, bądź na prośbę obniżyć nauczycielowi wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole (art. 36).

W tym przypadku nauczyciel nie może doznać uszczerbku ani w uposażeniu, ani w innych prawach służbowych.

Art. 38. W razie potrzeby nauczycielowi, pozostającemu na etacie jednej szkoły, władza może polecić równocześnie spełnianie obowiązków w innej szkole, a to łącznie w obu szkołach, w liczbie godzin, nie przekraczającej odpowiedniej normy, o której mowa w ustępie pierwszym artykułu 36, jeżeli obie szkoły są tej samej kategorii i znajdują się w tej samej miejscowości.

Jeżeli szkoły są różnych kategorii i do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany niższy wymiar godzin, wymiar ten stosuje się i do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole, jeżeli zaś do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany wyższy wymiar godzin, wówczas do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole stosuje się niższy wymiar, przywiązany do tej szkoły.

Nauczyciela nie można zmuszać do nauczania przedmiotów, nieobjętych jego kwalifikacjami.

Art. 39. Stosunki służbowe nauczycieli podczas pełnienia służby wojskowej normuje się osobna ustawa.

ROZDZIAŁ VI.

Prawa.

Art. 40. Nauczyciel jest uprawniony do używania należnego mu stosownie do pisma nominacyjnego tytułu urzędowego i ma prawo, by zarówno w stosunkach służbowych jak i w ogłoszeniach urzędowych określano go tym tytułem. Tytuły są następujące: dyrektor (przełożona), kierownik (czka), profesor (ka), nauczyciel (ka), nauczyciel (ka) religii, prefekt, asystent (ka), instruktor (ka), wychowawczyni ochronki.

Art. 41. Uposażenie nauczyciela oraz normy wynagrodzenia za dodatkowe czynności ponad wymiar godzin obowiązkowych normuje osobna ustawa.

Art. 42. Nauczycielowi i jego najbliższej rodzinie Skarb Państwa zapewnia należyłą opiekę lekarską i środki lecznicze w zakresie, przewidzianym w osobnej ustawie.

Przepisy osobnej ustawy regulują również sprawę udzielania zaliczek z funduszków państwowych, sprawę diet, normalnych kosztów podróży służbowej, kosztów przeniesienia, wreszcie kosztów kształcenia dzieci.

Art. 43. Nauczycielowi służy prawo do zaopatrzenia emerytalnego, a wdowie i sierotom po nim do zaopatrzenia wdowiego i sierociego, zgodnie z ustawą emerytalną.

Art. 44. Jeżeli w razie wypadku choroby zakaźnej nauczyciel na życzenie władzy zgodzi się odesobnić od chorych swej rodziny, to należy mu się zwrot powstałych stąd wydatków koniecznych.

Art. 45. Prawo do uposażenia i wynagrodzenia nie może być pod rygorem nieważności przeniesione na inną osobę.

Art. 46. Uposażenie i dodatkowe wynagrodzenie nauczyciela ulega zajęciu administracyjnemu tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej, niż do wysokości jednej piątej części sumy uposażenia i wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Art. 47. Tytułem wyjątku od powyższej zasady ogólnej (art. 46) uposażenie i wynagrodzenie dodatkowe nauczyciela ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości dwóch piątych sumy uposażenia i wynagrodzenia, przyczem pozostałe trzy piąte są wolne od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, jedna piąta część sumy uposażenia i dodatkowego wynagrodzenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty, jak i inne należności lub długi, drugą zaś piątą część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ile by pierwsza jedna piąta część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczała.

Art. 48. Wyłącza się zupełnie z pod zapowiedzeń i zajęć, określonych w artykułach 46 i 47:

a) diety i koszty podróży w sprawach służbowych oraz koszty przeniesienia;

b) wszelkie wsparcia i zapomogi, przyznane nauczycielowi poza jego uposażeniem służbowym, jako to: na leczenie jego lub jego rodziny, na pogrzeb jego rodziców, żony lub dzieci, z powodu klęski elementarnej lub innego nieszczęśliwego wypadku, albo też w innych szczególnych, zasługujących na uwzględnienie wypadkach.

Art. 49. Nauczyciele, z wyjątkiem dyrektorów i kierowników, mają prawo podczas feryj szkolnych oddalić się z miejsca zamieszkania, o ile nie przeszkadzają temu szczególne obowiązki, jako to: zastępstwo dyrektora lub kierownika, odbywanie egzaminów i t. p., przyczem winni podać bezpośrednio przełożonej władzy adres i jego zmianę, zgodnie z postanowieniami art. 33.

Dyrektorowie i kierownicy po należytem załatwieniu pilnych czynności urzędowych, jeżeli szczególne względy służbowe nie wymagają ich obecności w miejscu służby, mają prawo do urlopu w czasie feryj szkolnych, z tem ograniczeniem, że urlop ich w czasie feryj głównych kończy się na 5 dni przed początkiem następnego roku szkolnego.

Rozporządzenie Ministra uregułuje sprawę zastępstwa dyrektorów i kierowników podczas feryj.

Art. 50. Władza przełożona może w każdej chwili wstrzymać rozpoczęcie albo zarządzić przerwanie urlopu lub wypoczynku ferjalnego na czas, w którym wymagają tego ważne i niecierpiące zwłoki względy służbowe. Podróż, spowodowaną odwołaniem, należy traktować jako podróż służbową.

Art. 51. Jeżeli skutkiem zarządzenia, o którym mowa w artykule poprzednim, nauczyciel nie miałby w czasie feryj wypoczynku nawet w wymiarze urlopu wypoczynkowego, przepisane go dla urzędników państwowych (art. 36 ustawy o państwowej służbie cywilnej z dnia 17 lutego 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), służy mu prawo do uzupełniającego urlopu wypoczynkowego w ciągu roku szkolnego.

Art. 52. Poza ferjami nauczyciel może otrzymać płatny lub bezpłatny urlop:

- a) dla poratowania zdrowia (ust. 7 art. 35);
- b) dla załatwienia ważnych spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych;
- c) dla dalszego kształcenia się zawodowego;
- d) dla celów naukowych lub oświatowych.

Art. 53. Jeżeli urlop dla poratowania zdrowia trwa nieprzerwanie dłużej niż rok, a urlop dla załatwienia spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych nieprzerwanie dłużej, niż dwa miesiące, to za dalszy czas urlopu wstrzymuje się uposażenie służbowe.

Czas trwania takiego urlopu bez uposażenia nie może przenosić lat dwóch; czasu tego nie wlicza się do czasu służby czynnej.

Minister może od przepisów, podanych wyżej w ustępie pierwszym, odstąpić z wyjątkowo ważnych powodów.

Przy obliczeniu rocznego, względnie dwumiesięcznego czasu trwania urlopu, liczy się jako przerwy w urlopie tylko te okresy odbywania czynnej służby, które wynoszą przynajmniej połowę czasu, spędzonego bezpośrednio przedtem na urlopie. O ile służba czynna trwa krócej, nie stanowi ona przerwy w urlopie, a poszczególne okresy urlopu liczy się razem.

Art. 54. Nauczyciel stały w ciągu pierwszych 20 lat swej służby czynnej może otrzymać pięcioletni lub wyjątkowo dłuższy urlop płatny dla celów dalszego kształcenia się zawodowego.

Art. 55. Przekroczenie urlopu bez należytego usprawiedliwienia uważa się za samowolne uchylenie się od służby.

Art. 56. Nauczyciel z chwilą wyboru do ciała ustawodawczego otrzymuje na czas trwania mandatu urlop bezpłatny.

Czas sprawowania mandatu zalicza się do czasu służby i do wysługi emerytalnej.

Nauczyciela nie można pociągać do odpowiedzialności służbowej za jego działalność w charakterze członka ciała ustawodawczego. Po wygaśnięciu mandatu nauczyciel powraca na poprzednie stanowisko.

Art. 57. Nauczycielom służy przy pełnieniu obowiązków służbowych prawo do ochrony, przyznanej ustawami karnymi urzędnikom państwowym.

ROZDZIAŁ VII.

Zmiany w stosunku służbowym.

Art. 58. Właściwa władza, nie niższa niż drugiej instancji, może przenieść z urzędu stałego nauczyciela (art. 8) na równorzędne stanowisko do innej szkoły lub miejscowości, jeżeli tego wymaga zmiana organizacji szkoły.

Minister może przenieść dyrektora, kierownika lub nauczyciela, mającego stałą posadę (art. 11), jeżeli tego wymaga zmiana organizacji szkoły.

Minister może przenieść po wysłuchaniu opinii rady szkolnej okręgowej dyrektora, kierownika lub nauczyciela stałego (art. 8) lub mającego stałą posadę (art. 11) na równorzędne stanowisko w innej miejscowości, jeżeli wymaga tego dobro szkoły.

Przy przeniesieniach z urzędu lub w drodze konkursu należą się nauczycielowi koszty przeniesienia. Nauczycielce zameżnej, która w wypadku przeniesienia służbowego lub dyscyplinarnego musiałaby opuścić miejsce stałego zamie-

szkania swego męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy (art. 61).

Art. 59. Do przesiedlenia się należy wyznaczyć nauczycielowi odpowiedni czas i uwolnić go w odpowiednim terminie od pełnienia służby, uwzględniając w miarę możliwości jego warunki osobiste, rodzinne i komunikacyjne. Dla objęcia nowego stanowiska nauczyciel ma się zgłosić do bezpośrednio przełożonej władzy służbowej, która stwierdzi datę objęcia służby na dekrete przeniesienia.

Art. 60. Jeżeli wskutek zmiany organizacji szkół nie ma możliwości zatrudnienia nadal nauczyciela stałego (art. 8), lub też jeżeli sąją okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie nauczyciela stałego na posadzie, odpowiadającej jego stanowisku służbowemu, Minister może go przenieść w stan nieczynny.

Przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym nauczyciel pobiera przysługujące mu pełne uposażenie służbowe.

Czas, spędzony w stanie nieczynnym, wlicza się tylko do wymiaru emerytury.

Nauczyciel w stanie nieczynnym może być każdego czasu powołany z powrotem do służby czynnej. O ile jednak powołanie to nie nastąpi w ciągu pół roku od chwili przejścia w stan nieczynny, należy nauczyciela zwolnić przy zastosowaniu odnośnych przepisów ustawy emerytalnej.

Art. 61. Nauczycielce zamężnej, która wniosła podanie o przeniesienie do miejscowości, będącej miejscem stałego zamieszkania jej męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy, jeżeli podanie jej o przeniesienie nie zostanie przez władze uwzględnione (art. 58).

Art. 62. Nauczycielka zamężna, pozostająca w stanie pozasłużbowym, nie pobiera uposażenia służbowego, a czasu, spędzonego w tym stanie, nie wlicza się jej ani do czasu służby czynnej, ani do wymiaru emerytury.

Art. 63. Nauczycielka w stanie pozasłużbowym może być każdego czasu powołana do służby czynnej albo wtedy, gdy w miejscu stałego zamieszkania jej męża okaże się możliwość nadania jej stanowiska służbowego, albo też wtedy, gdy zgodzi się objąć stanowisko w innej, niż miejsce stałego zamieszkania męża, miejscowości,

O ile jednak w ciągu 5 lat od chwili przejścia w stan pozasłużbowy nauczycielka zamężna nie objęła ponownie stanowiska służbowego, lub o ile w tym czasie nie przeszła w stan spoczynku z powodu niezdolności do pracy, należy rozwiązać z nią stosunek służbowy i przyznać jej odprawę w wysokości, określonej art. 69 ust. 2.

Art. 64. Nauczycielowi można powierzyć czasowo czynności w urzędach administracji szkolnej tylko za jego zgodą. Odnosnie do tej służby podlega on przepisom ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Art. 65. Do przejścia nauczyciela do innego działu służby państwowej potrzeba zezwolenia właściwej władzy szkolnej.

ROZDZIAŁ VIII.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

Art. 66. Stosunek służbowy nauczyciela stałego, poza przypadkami, przewidzianymi w art. 60, 63 i 73. oraz w przepisach dyscyplinarnych, może być rozwiązany przez dobrowolne wystąpienie jego ze służby państwowej.

Stosunek służbowy nauczyciela tymczasowego może być rozwiązany albo przez jednostronne zarządzenie władzy pod warunkami, ustawą niniejszą określonymi, albo też przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby.

Art. 67. Zamiar dobrowolnego wystąpienia ze służby nauczyciel powinien zgłosić na piśmie u swej przełożonej władzy.

Rozwiązanie stosunku następuje przez przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby przez tę władzę, która nauczyciela zamianowała.

Przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby można uzależnić od należytego oddania urzędowania, ostateczną zaś decyzję co do zgłoszenia o wystąpieniu ze służby odroczyć tylko wtedy, gdy nauczyciel pozostaje w śledztwie karnem albo dyscyplinarnem, lub zalega z zobowiązaniami pieniężnymi, wynikłymi ze stosunku służbowego.

Art. 68. O ile nauczycielowi nie zakomunikowano żadnej decyzji w sprawie jego zgłoszenia o wystąpieniu ze służby w ciągu czterech tygodni, zgłoszenie to uważa się za przyjęte.

Przeciwko warunkowemu przyjęciu lub odroczeniu przyjęcia zgłoszenia o wystąpieniu ze służby nauczyciel może wnieść w ciągu dni 14 od dnia doręczenia decyzji za pośrednictwem swej władzy służbowej zażalenie do władzy bezpośrednio wyższej, która najdalej w ciągu sześciu tygodni wyda ostateczną decyzję.

Zwolnienie w zasadzie następuje w końcu roku szkolnego.

Art. 69. Stosunek służbowy nauczycieli tymczasowych może władza rozwiązać każdej chwili.

Jeżeli taki nauczyciel służył więcej niż rok nienagannie, należy mu się odprawa w wysokości jednomiesięcznego,

pełnego, ostatnio pobieranego uposażenia służbowego za każdy pełny przesiadany rok, o ile nienaję zastoso-
wania przepis art. 152.

Art. 70. Z nauczycielem tymczasowym, który otrzy-
mał ogólną ocenę pracy niezadowalającą (art. 25 lub 26),
należy rozwiązać stosunek służbowy, rzeczem ma zasto-
wanie postanowienie drugiego ustępu a. 69.

Art. 71. W przypadku, przewidzianym w art. 69
i 70, należy nauczycielowi wypowiedzieć stosunek służbo-
wy na trzy miesiące naprzód.

Art. 72. Nauczyciel i jego rodzina tracą wszelkie pra-
wa, wynikające ze stosunku służbowego:

a) przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby;
b) skutkiem rozwiązania stosunku służbowego w myśl
art. 69 z wyjątkiem praw, zastrzeżonych w ustępie drugim
art. 69 i art. 152;

c) w razie wydalenia ze służby, o ile orzeczenie dy-
scyplinarne inaczej nie stanowi.

W przypadku ponownego wstąpienia do służby pań-
stwowej może Minister przywrócić prawa, nabyte poprze-
dną służbą.

Art. 73. Mianowanie nauczyciela będzie uznane za
nieważne, a nauczyciel będzie wydany ze służby, jeżeli
mianowanie uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych
lub nieważnych, lub fałszywego zeznania o posiadanych
kwalifikacjach naukowych i zawodowych, albo wyjdą na
jaw okoliczności, w myśl obowiązujących przepisów nie do-
puszczające mianowania.

Orzeczenie o unieważnieniu nominacji i wydaleniu ze
służby wyda władza, która dokonała nominacji.

ROZDZIAŁ IX.

Odpowiedzialność służbowa. Postanowie ogólne.

Art. 74. Bezpośrednio i pośrednio przełożona władza
ma prawo wytykać i ganić podległym nauczycielom niewła-
ściwości w zachowaniu się oraz uchybienia i niedbalstwo
w wykonaniu obowiązków służbowych.

Nauczyciel, który przez czyn, zaniechanie lub zanie-
dbanie uchybia obowiązkowi swego stanowiska (Rozdział V)
w służbie i poza służbą, podlega poza sądową odpowie-
dzialnością karną lub cywilną także odpowiedzialności por-
ządkowej lub dyscyplinarnej.

Do odpowiedzialności tej winien być pociągnięty
nauczyciel, który w wykazie kwalifikacyjnym otrzymał
ocenę niezadowalającą (art. 20).

Art. 75. Minister wyda osobne rozporządzenie, nor-
mujące odpowiedzialność dyscyplinarną nauczycieli tymcza-
sowych.

Art. 76. Przeciw nauczycielowi, będącemu członkiem
ciała ustawodawczego, nie wolno podczas trwania mandatu,
bez zgody tegoż ciała wdrażać postępowania porządkowego
lub dyscyplinarnego, ani wdrożonego dalej prowadzić.

Art. 77. Jeżeli wina nauczyciela ma znamiona czynu
karygodnego, zagrożonego ustawami karnymi, władza lub
komisja dyscyplinarna czyni doniesienie karne. Jeżeli do-
niesienie karne czyni władza przełożona, zawiadomi o tem
równocześnie właściwą komisję dyscyplinarną, a jeżeli
doniesienie karne czyni komisja dyscyplinarna, zawiadomi
o tem władzę przełożoną nauczyciela.

Aż do prawomocnego zakończenia postępowania karno-
sądowego, postępowanie dyscyplinarne może być zawie-
szone.

Art. 78. Sady karne zawiadamiają o wdrożeniu po-
stępowania karnego przeciw nauczycielowi władzę służbową
obwinionego, która zawiadamia o tem komisję dyscypli-
narną. Po prawomocnem ukończeniu postępowania kar-
nego, sąd karne przesyła odpis wyroku władzy służbowej
obwinionego, która przesyła ten odpis właściwej komisji
dyscyplinarnej.

Art. 79. Nauczyciel, skazany prawomocnym wyrokiem
sądu karnego, podlega wydaleniu ze służby bez postępo-
wania dyscyplinarnego, jeżeli wyrok pozbawia go zdolności
do piastowania urzędu publicznego.

Art. 80. Za występki służbowe ponosi nauczyciel
odpowiedzialność dyscyplinarną, zaś za wykroczenia służ-
bowe — odpowiedzialność porządkową.

Występkiem służbowym jest takie naruszenie obo-
wiązków służbowych, które powoduje obrazę interesu pub-
licznego, lub naraża dobro publiczne na szkodę.

Wykroczeniem służbowym jest każde naruszenie obo-
wiązku służbowego, nie posiadające wyżej podanych zna-
mion występków służbowych.

Zbieg kilku wykroczeń służbowych lub ich powtarzanie
się, jak również wykroczenie wśród okoliczności, szczegól-
nie obciążających, uważa się za występki służbowy.

Do postępowania porządkowego i dyscyplinarnego
nie należy rozstrzyganie o pretensjach cywilnych.

Odpowiedzialność porządkowa za przekroczenia służ-
bowe ulega przedawnieniu po trzech latach. W innych
wypadkach stosować należy odnośne przepisy kodeksu
karnego.

K a r y.

Art. 81. Karą porządkową jest upomnienie. Kary tej nie wpisuje się do wykazu stanu służby.

Przed udzieleniem upomnienia należy dać nauczycielowi możność usprawiedliwienia się na piśmie.

Upomnienia udziela na piśmie z podaniem motywów bezpośrednia władza służbowa lub przełożona władza wyższa, o ile sprawa nie została przekazana komisji dyscyplinarnej; upomnienie może być również udzielone i przez komisję dyscyplinarną.

Przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez komisję dyscyplinarną lub przez Ministra, niema odwołania, przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez inne władze szkolne, nauczyciel może wnieść w ciągu 14 dni odwołanie do władzy bezpośrednio wyższej.

Art. 82. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) nagana;
- 2) potrącenie jednorazowe, nie przekraczające 20% miesięcznego uposażenia;
- 3) potrącenie części uposażenia na określony przeciąg czasu, nie więcej wszakże niż 20% miesięcznie;
- 4) nagana z pozbawieniem prawa awansu i wybieralności na czas od jednego roku do dwóch;
- 5) przeniesienie za zwrotem kosztów przesiedlenia na inne miejsce służbowe, wyznaczone przez Ministra lub władzę, którym to prawo zostanie przekazane:
 - a) w obrębie okręgu szkolnego;
 - b) poza obręb okręgu szkolnego;
- 6) przeniesienie bez zwrotu kosztów przesiedlenia na inne miejsce służbowe, wyznaczone przez Ministra lub władzę, którym to prawo zostanie przekazane:
 - a) w obrębie okręgu szkolnego;
 - b) poza obręb okręgu szkolnego;
- 7) odliczenie lat służby od roku do trzech;
- 8) przeniesienie z pozbawieniem urzędu dyrektora lub kierownika przy równoczesnym powierzeniu obowiązków nauczyciela (w ścisłym znaczeniu) w miejscu, oznaczonym przez Ministra lub władzę, którym to prawo zostanie przez Ministra przekazane;
- 9) zwolnienie ze służby państwowej z zachowaniem praw do uposażenia emerytalnego w stosunku do lat rzeczywiście wysłużonych, lub do odprawy;
- 10) wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej;

11) wydalenie z zawodu nauczycielskiego z pozbawieniem prawa zajmowania jakiegokolwiek stanowiska w szkolnictwie państwowem, publicznem lub prywatnem.

Kary wymienione w punktach 5, 6, 7 i 8, pociągają za sobą na przeciąg lat dwóch utratę prawa mianowania na wyższe stanowisko oraz prawa wyboru i wybieralności do wszystkich władz i ciał, tworzonych lub zasilanych drogą wyboru z pośród nauczycielstwa w zakresie administracji szkolnej.

Gdy nauczyciel, który popełnił wykroczenie, podlegające ukaraniu w drodze dyscyplinarnej z ustępów 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 niniejszego artykułu, zasługuje na szczególne względy wobec okoliczności i pobudek czynu, oraz wobec swej poprzedniej nieskazitelnej pracy zawodowej, komisja dyscyplinarna może, orzekając winę oskarżonego, kary nie wymierzać.

Gdyby jednak w przeciągu lat trzech od daty zapadnięcia orzeczenia nauczyciel został uznany w drodze dyscyplinarnej winnym nowego uchybienia, ulega karze o stopień wyższej od wymierzonej za powtórne uchybienie.

Art. 83. Kary dyscyplinarne na nauczycieli stałych może nakładać jedynie komisja dyscyplinarna w drodze orzeczenia, wydanego na podstawie wyniku postępowania dyscyplinarnego, przeprowadzonego zgodnie z niniejszą ustawą.

Przy wymierzaniu kar dyscyplinarnych, wymienionych w art. 82, należy w każdym poszczególnym wypadku mieć na względzie doniosłość występków służbowych i powstałych z tego powodu szkód, stopień winy, jako też dotychczasowe zachowanie się nauczyciela.

Kary dyscyplinarne wpisuje się do wykazu stanu służby. Orzeczenia dyscyplinarnego nie można znieść, ani zmienić zarządzeniem administracyjnym.

Po wydaniu przez komisję dyscyplinarną orzeczenia, uwalniającego od kary, władze szkolne nie mogą udzielać nauczycielom kary porządkowej upomnienia za uchybienia, które zostały stwierdzone w czasie rozprawy dyscyplinarnej, lub za inne uchybienia dokonane i znane władzom przed rozprawą.

Art. 84. Wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej lub z zawodu nauczycielskiego (art. 82 p. 10 i 11) pociąga za sobą utratę wszystkich praw, związanych z piastowaniem stanowiska, a również prawa do emerytury.

Art. 85. Członkom rodziny wydanego należy wraz z okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, przyznać w orzeczeniu dyscyplinarnym odpowiedni stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnego ich zaopatrzenia wdowiego lub sierociego.

Zasiłek taki przyznać można albo już z chwilą wstrzymania wypłaty uposażenia nauczyciela wydalonego albo od chwili jego śmierci.

Do zasiłku powyższego mają zastosowanie postanowienia ustawy emerytalnej o zawieszeniu lub utracie prawa do zaopatrzenia wdowiego lub sierociego.

Komisje dyscyplinarne.

Art. 86. Komisje dyscyplinarne są następujące:

1) okręgowe komisje dyscyplinarne dla nauczycieli, rostrzygające w I instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu i kuratorowi okręgu szkolnego.

2) ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli, rostrzygająca w II i ostatecznej instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu i kuratorowi, oraz w I instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi.

3) Najwyższa komisja Dyscyplinarna dla nauczycieli rozstrzygająca w II i ostatecznej instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi.

Art. 87. Okręgowe komisje dyscyplinarne dla nauczycieli składają się z 36 członków; z tej liczby:

1) 10 członków powołuje rada szkolna okręgowa z pośród osób, nie będących nauczycielami, a mieszkających w miejscu urzędowania komisji dyscyplinarnej;

2) 24 członków mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek kuratora z pośród stałych nauczycieli szkół, istniejących na obszarze okręgu szkolnego, a mianowicie:

a) 8 z pośród nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorom szkolnym;

b) 8 z pośród nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących;

c) 4 z pośród nauczycieli seminarjów nauczycielskich, seminarjów wychowawczyń dla ochron, institutów nauczycielskich, wyższych kursów nauczycielskich, szkół specjalnych i preparand;

d) 4 z pośród nauczycieli szkół zawodowych i seminarjów dla kształcenia nauczycieli szkół zawodowych;

3) 2 sędziów państwowych, jako członków, i 2, jako zastępców, deleguje prezes właściwego sądu apelacyjnego.

Art. 88. Ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli szkół, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, składa się z 24 osób; z tej liczby:

1) 8 członków mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z pośród osób, nie będących nauczycielami;

2) 12 członków z pośród nauczycieli stałych mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a mianowicie:

a) 4 członków z pośród nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących;

b) 4 członków z pośród nauczycieli seminarjów nauczycielskich, seminarjów wychowawczyń dla ochron, institutów nauczycielskich, wyższych kursów nauczycielskich, szkół specjalnych i preparand;

c) 4 członków z pośród nauczycieli szkół zawodowych i seminarjów dla kształcenia nauczycieli szkół zawodowych;

3) 2 sędziów sądu apelacyjnego, jako członków, i 2, jako zastępców, deleguje prezes sądu apelacyjnego.

Ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych składa się z 12 osób z tej liczby:

1) 4 członków mianuje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych z pośród osób, nie będących nauczycielami;

2) 6 członków mianuje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych z pośród stałych nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych;

3) jednego sędziego państwowego, jako członka i jednego, jako zastępcę, deleguje prezes sądu okręgowego w Warszawie.

Art. 89. Najwyższa Komisja Dyscyplinarna dla nauczycieli składa się z 12 osób; z tej liczby:

1) 4 członków mianuje Minister z pośród osób nie będących nauczycielami;

2) 6 członków mianuje Minister z pośród stałych nauczycieli szkół bezpośrednio sobie podległych;

3) jednego sędziego sądu apelacyjnego, jako członka i jednego, jako zastępcę, deleguje prezes sądu apelacyjnego w Warszawie.

Art. 90. Mandaty członków komisji dyscyplinarnych, wymienionych w artykułach 87, 88 i 89, trwają trzy lata, jednak nie gasną przed ukonstytuowaniem się nowej komisji.

Członkowie komisji dyscyplinarnych przy objęciu urzędowania składają przyrzeczenie według brzmienia ustalonego przez Ministra.

Art. 91. Zastępca przewodniczącego komisji dyscyplinarnej w razie potrzeby zastępuje przewodniczącego w ciągu czasu trwania mandatu przewodniczącego.

Art. 92. Członkowie komisji dyscyplinarnych tracą swe mandaty, jeżeli zajdzie zmiana, wskutek której odpadają warunki ich delegacji.

Nauczyciel, przeciw któremu wszczęto postępowanie karno-sądowe lub dyscyplinarne, nie może pełnić funkcji członka komisji dyscyplinarnej, a jeżeli postępowanie kończy się wyrokiem skazującym lub orzeczeniem, wymierzającym karę dyscyplinarną, traci swój mandat.

Nauczyciel, karany dyscyplinarnie, nie może być wybrany na członka komisji dyscyplinarnej na przeciąg czasu, określonego w art. 82.

Art. 93. Członkowie komisji dyscyplinarnej w wykonywaniu swych obowiązków są samodzielni i niezawisli. Członkowie komisji dyscyplinarnej pełnią swe obowiązki bezpłatnie, z wyjątkiem sędziego państwowego, który otrzymuje wynagrodzenie oraz w razie potrzeby diety, określone przez Ministra w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości i Skarbu.

Członkowie komisji dyscyplinarnych, pełniący swe obowiązki poza miejscem stałego zamieszkania, otrzymują diety i zwrot kosztów podróży, przyczem, o ile są nauczycielami w szkołach państwowych lub publicznych — według stawek, odpowiadających ich stanowisku nauczycielskiemu, o ile zaś niemi nie są — według stawek przysługujących urzędnikom państwowym VI i V stopnia służbowego stosownie do tego, czy są członkami okręgowej, czy ministerjalnej, względnie Najwyższej Komisji Dyscyplinarnej.

Art. 94. Komisje dyscyplinarne obradują w kompletach, złożonych z przewodniczącego lub jego zastępcy i czterech członków, powołanych dla każdej sprawy przez przewodniczącego.

Przewodniczącym komisji dyscyplinarnej jest sędzia państwowy, delegowany przez odpowiedniego prezesa sądu na członka komisji dyscyplinarnej, zastępcą przewodniczącego jest sędzia państwowy, delegowany na zastępcę członka komisji dyscyplinarnej. W komplecie obradującym, oprócz przewodniczącego, zasiada: dwóch członków, nie będących nauczycielami, i 2 nauczycieli. Jeżeli obwiniony jest nauczycielem szkoły, podległej Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jeden z członków co najmniej powinien być nauczycielem szkoły, wchodzącej w myśl punktu 2-go artykułu 87 do tej samej grupy szkół, co szkoła, w której uczy obwiniony nauczyciel.

Jeżeli do odpowiedzialności dyscyplinarnej jest pociągnięty duchowny nauczyciel religii, a w skład właściwej komisji dyscyplinarnej nie wchodzi duchowny tegoż wyz-

naną, Minister, względnie kurator okręgu szkolnego, powoła specjalnie dla tego wypadku duchownego tego wyznania, jako jednego z członków kompletu orzekającego.

Art. 95. Wyposażenie komisji dyscyplinarnych w potrzeby rzeczowe i załatwianie czynności kancelaryjnych należy do odpowiednich władz szkolnych.

Władze te również wyznaczają protokolantów do rozpraw dyscyplinarnych z pośród podległych im urzędników.

Rzecznik dyscyplinarny.

Art. 96. W celu strzeżenia dobra służby, naruszonego przez uchybienie obowiązkom służbowym władza, przy której istnieje komisja, wyznacza z grona podległych sobie urzędników rzecznika dyscyplinarnego z odpowiednią ilością zastępców.

Obowiązkiem rzecznika dyscyplinarnego jest przy przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego stać na straży godności i powagi stanowiska urzędniczego, oraz ścisłego wykonywania obowiązków służbowych. Komisja dyscyplinarna przedsięwzię każdą uchwałę nie inaczej, jak po wysłuchaniu zdania rzecznika dyscyplinarnego.

Obrona.

Art. 97. Obwiniony ma prawo powołać obrońcę w osobie nauczyciela, lub adwokata.

Na prośbę obwinionego wyznacza obrońcę z urzędu z pośród nauczycieli kurator okręgu szkolnego, gdy sprawę ma rozpatrywać okręgowa komisja dyscyplinarna, a Minister, gdy sprawa podlega komisji ministerjalnej lub Najwyższej. Nauczycielowi czynnemu, o ile tego zachodzi potrzeba, należy udzielić urlopu dla czynności, połączonych z obroną.

Nauczycielowi obrońcy nie wolno przyjmować wynagrodzenia za prowadzenie obrony. Koszty, poniesione istotnie w interesie obrony, zwraca mu Skarb Państwa.

Jeżeli obwiniony wybierze sobie na obrońcę nauczyciela, zamieszkałego poza obszarem danego okręgu szkolnego, to Skarb Państwa nie zwraca kosztów przejazdu.

Nauczyciel obrońca obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystkie poufne informacje, udzielone mu jako obrońcy.

Art. 98. Członkowie komisji odwoławczych nie mogą być obrońcami, inni członkowie nie mogą być obrońcami przed komisją, której są członkami.

Delegacja.

Art. 99. Jeżeli komisja dyscyplinarna okręgowa, do której sprawę dyscyplinarną skierowano, uzna się czy to z własnej inicjatywy, czy to na wniosek obwinionego lub rzecznika dyscyplinarnego za niekompetentną do przeprowadzenia danej sprawy, wówczas rozstrzyga co do jej kompetencji lub niekompetencji właściwa komisja odwoławcza, przekazując ewentualnie sprawę innej komisji dyscyplinarnej.

Wyłączenie.

Art. 100. Członków komisji dyscyplinarnej i rzecznika dyscyplinarnego można wyłączyć od udziału w sprawie w wypadkach i na zasadach, przewidzianych w ustawie postępowania karnego przy wyłączaniu sędziów i prokuratorów.

Ponadto obwiniony nauczyciel ma prawo w ciągu dni 8 po otrzymaniu zawiadomienia o terminie rozprawy z listy członków kompletu dyscyplinarnego wyłączyć dwóch członków (z wyjątkiem sędziego państwowego), nie podając motywów wyłączenia.

Rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje prawo wyłączenia członka komisji dyscyplinarnej w takich samych granicach, w jakich odnośna ustawa karna daje prokuratorowi prawo wyłączenia członka sądu.

Tajemnica postępowania dyscyplinarnego.

Art. 101. Całe postępowanie dyscyplinarne powinno być otoczone jaknajściślejszą tajemnicą.

Uchwały i orzeczenia komisji dyscyplinarnych mogą być ogłaszane przez władze przełożone jedynie za zezwoleniem Ministra.

Dochodzenie dyscyplinarne.

Art. 102. Władza służbowa lub przełożona władza wyższa w razie dostrzeżenia lub otrzymania wiadomości o naruszeniu obowiązków służbowych przez nauczyciela, względnie na prośbę nauczyciela, przeprowadza dochodzenie wstępne.

O ile dochodzenie wstępne nie zakończy się umorzeniem sprawy lub nałożeniem przez władzę kary porządkowej upomnienia, właściwa władza szkolna, nie niższa jednak niż II instancji, wdraża dochodzenie dyscyplinarne, powierzając jego prowadzenie jednemu z podległych sobie urzędników, oraz zawiadamia interesowanego nauczyciela

o wdrożeniu dochodzenia dyscyplinarnego. Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne nie może być powołany do innej czynności w postępowaniu dyscyplinarnym.

Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne przesłuchuje świadków, a w razie potrzeby i znawców, nie odbierając od nich przysięgi, oraz bada wszystkie do wyjaśnienia sprawy potrzebne okoliczności i środki dowodowe. Jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania poszczególnych świadków lub znawców pod przysięgą, prowadzący dochodzenie dyscyplinarne może zwrócić się do właściwego sądu pierwszej instancji o przesłuchanie tych osób pod przysięgą. Do przesłuchania i wynagrodzenia świadków i znawców, o ile przesłuchują ich sądy, należy stosować analogiczne przepisy ustawowe o postępowaniu karnym z tą różnicą, iż koszty zalicza się nie na rachunek zarządu wymiaru sprawiedliwości, lecz na rachunek właściwego ministerstwa.

Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne może zażądać współdziałania władz administracyjnych i organów policyjnych, w szczególności wtedy, gdy świadkowie lub znawcy mieszkają poza obrębem powiatu, w którym przebywa prowadzący dochodzenie dyscyplinarne, a nie czynią zadość jego wezwaniom, lub bez ustawowego powodu uchylają się od zeznań. Władze administracyjne i organa policyjne stosują przytem obowiązujące w postępowaniu administracyjnem przepisy o wzywaniu i przesłuchiowaniu stron.

Art. 103. Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne winien dać nauczycielowi tak w ciągu dochodzenia, jak i po jego zakończeniu, sposobność do ustnego protokółowanego lub pisemnego oświadczenia się co do wszystkich zarzutów, jak również co do wyniku dochodzenia. Natomiast na przejrzanie aktów dochodzenia może zezwolić nauczycielowi tylko o tyle, o ile uzna to za nieszkodliwe dla celów dochodzenia.

Odmowa lub fizyczna niemożność udziału ze strony nauczyciela nie wstrzymuje dochodzenia.

Przekazanie do rozprawy.

Art. 104. Po ukończeniu czynności przez prowadzącego dochodzenie dyscyplinarne rzecznik dyscyplinarne przygotowuje wnioski (akt oskarżenia), które władza wraz z aktami sprawy przesyła do komisji dyscyplinarnej na ręce przewodniczącego.

Przewodniczący komisji dyscyplinarnej wydaje wszelkie zarządzenia celem przygotowania ustnej rozprawy tak obliczonej, by obwiniony mógł skorzystać z przysługującego mu prawa wyłączenia w myśl art. 100.

Czynności przygotowawcze do rozprawy (powoływanie świadków i znawców, uznanie stawienictwa obwinionego za obowiązkowe i t. p.) załatwia przewodniczący komisji dyscyplinarnej.

Do rozprawy wzywa się obwinionego, doręcza się mu równocześnie akt oskarżenia i udziela listy członków kompletu orzekającego.

Komisja dyscyplinarna może zarządzić, by obwiniony stawił się na rozprawę osobiście z zastrzeżeniem, że, w razie niusprawiedliwionego niestawienictwa, obrońca może nie być dopuszczony do udziału w sprawie, a rozprawa ustna będzie przeprowadzona i orzeczenie wydane zaoźnie.

Art. 105. Po otrzymaniu wezwania na rozprawę, obwiniony lub jego obrońca ma prawo przeglądania aktów sprawy i czynienia z nich odpisów.

Art. 106. Jeżeli przewodniczący komisji dyscyplinarnej uzna potrzebę przeprowadzenia dochodzenia dodatkowego, wówczas przedstawi sprawę na posiedzeniu komisji bez udziału stron. Komisja dyscyplinarna może zwrócić się do przełożonej władzy rzecznika o uzupełnienie dochodzenia bądź przez tegoż rzecznika, bądź przez inną osobę delegowaną w charakterze komisarza śledczego.

Komisarzowi śledczemu przysługują te uprawnienia, które są przynane rzecznikowi dyscyplinarnemu w ustępach trzecim i czwartym art. 102.

Po ukończeniu dodatkowego dochodzenia rzecznik dyscyplinarny, względnie komisarz śledczy, składa przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej protokół dokonanych czynności oraz ewentualnie dokumenty.

Rozprawa.

Art. 107. Rozprawa dyscyplinarna odbywa się wyłącznie przy udziale osób, niniejszą ustawą uprawnionych do udziału w sprawie.

Art. 108. Rozprawę dyscyplinarną w miarę możliwości przeprowadza się w jednym ciągu z uwzględnieniem koniecznych przerw, można jednak uchwałą kompletu z ważnych powodów rozprawę odroczyć.

W razie odroczenia postępowanie dowodowe przeprowadza się ponownie, o ile w składzie kompletu orzekającego zajdzie zmiana.

Art. 109. Rozprawą kieruje przewodniczący, który przestrzega porządku wyjaśnień, replik i uwag, usuwa z wywodów stron i zeznań świadków i znawców wszystko, co nie ma bezpośredniego związku ze sprawą, i wogóle nada-

je sprawie bieg, najbardziej sprzyjający rzeczowemu wykryciu prawdy.

Art. 110. Rozprawę rozpoczyna przewodniczący komisji dyscyplinarnej od przedstawienia stanu rzeczy, a w szczególności odczytania aktu oskarżenia, względnie orzeczenia komisji dyscyplinarnej I instancji i odwołania, przesłuchuje obwinionego, świadków i znawców, oraz w miarę potrzeby odczytuje protokoły dochodzeń wstępnych i śledztwa, jak również innych ważniejszych dla sprawy aktów i dokumentów.

Członkowie komisji dyscyplinarnej mają prawo za zezwoleniem przewodniczącego stawiać pytania obwinionemu, świadkom i znawcom.

Obwinionemu, względnie jego obrońcy, oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu służy prawo oświadczenia się co do poszczególnych środków dowodowych i odwodowych oraz stawiania pytań świadkom i znawcom za zezwoleniem przewodniczącego.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego następują wywody i wnioski rzecznika dyscyplinarnego co do natury, stopnia winy i kary, wreszcie obrona obwinionego i jego obrońcy; po replikach obwinionemu przysługuje głos ostatni.

Art. 111. Odstąpienie rzecznika dyscyplinarnego od oskarżenia podczas rozprawy nie krępuje komisji dyscyplinarnej w dalszem rozpoznaniu sprawy i wydaniu orzeczenia.

Art. 112. Komisja dyscyplinarna może przy rozstrzyganiu sprawy opierać się tylko na tych faktach i okolicznościach, które ujawniono na rozprawie dyscyplinarnej, i tylko na ich podstawie wydaje orzeczenie według swego przekonania.

W orzeczeniu swem komisja dyscyplinarna albo uwalnia nauczyciela od zarzuconej mu winy, albo uznaje go za winnego. W tym ostatnim wypadku komisja dyscyplinarna nakłada karę porządkową, albo dyscyplinarną.

Orzeczenie

Art. 113. Narada i głosowanie kompletu orzekającego odbywa się bez udziału stron.

Sentencja orzeczenia winna być podpisana przez przewodniczącego i przynajmniej połowę członków kompletu orzekającego.

Zaraz po naradzie i głosowaniu kompletu orzekającego przewodniczący komisji dyscyplinarnej ogłasza stronom (obwinionemu, względnie jego obrońcy, i rzecznikowi dy-

scyplinarnemu) orzeczenie i wyjaśnia tryb odwołania, określony w artykułach 117 i 118 niniejszej ustawy.

Art. 114. Orzeczenie ma zawierać:

- 1) oznaczenie komisji dyscyplinarnej;
- 2) imiona i nazwiska członków kompletu orzekającego, protokółanta i rzecznika dyscyplinarnego;
- 3) dzień wydania orzeczenia;
- 4) imię i nazwisko, stanowisko służbowe, tytuł i siedzibę urzędową obwinionego;
- 5) sentencję orzeczenia ze wskazaniem ustawy, na której podstawie zostało wydane;
- 6) umotywowanie rozstrzygnięcia.

Orzeczenie pisemne podpisuje przewodniczący kompletu orzekającego i protokółant.

Odpis orzeczenia przesyła przewodniczący komisji dyscyplinarnej z urzędu rzecznikowi dyscyplinarnemu i w drodze służbowej obwinionemu nauczycielowi nie później, niż w przeciągu dni 14 po rozstrzygnięciu sprawy.

Protokół rozprawy.

Art. 115. Z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej sporządza się protokół, który ma zawierać datę, miejsce rozprawy, imiona i nazwiska członków kompletu, protokółanta, stron i ich zastępców, streszczać przebieg rozprawy, zeznania i dowody stron i zaznaczyć, że tryb odwołania był wyjaśniony.

Protokół podpisuje przewodniczący kompletu orzekającego oraz protokółant.

Przechowywanie aktów sprawy.

Art. 116. Akta sprawy przy orzeczeniach ostatecznych, lub w razie umorzenia postępowania dyscyplinarnego przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła władzy służbowej obwinionego.

Na żądanie obwinionego władza wyda mu oryginały dokumentów i pism, złożonych przez niego w czasie rozprawy; odpis protokołu rozprawy oraz inne dowody w oryginale lub odpisie, nie złożone przez obwinionego, nie mogą być mu wydane.

W razie wydania dokumentów oryginalnych zachowuje się w aktach ich odpisy.

Odwołanie.

Art. 117. Przeciwnie orzeczeniu komisji dyscyplinarnej I instancji służy odwołanie do właściwej komisji dyscypli-

narnej II instancji, przyczem rzecznikowi dyscyplinarnemu służy to prawo we wszystkich wypadkach, gdy orzeczenie nie jest zgodne z jego wnioskami, odwołanie zaś ze strony obwinionego jest wykluczone, jeżeli komisją dyscyplinarną I instancji nałożyła karę porządkową.

Odwołanie ze strony obwinionego wnieść mogą:

- 1) obwiniony lub za zgodą jego — obrońca;
- 2) w razie śmierci obwinionego przed uprawomocnieniem orzeczenia ustawowi spadkobiercy.

Art. 118. Odwołanie wnosi się na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej I instancji w przeciągu dni 14, licząc od dnia następnego po otrzymaniu odpisu orzeczenia.

Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

Przewodniczący komisji dyscyplinarnej I instancji skierowuje odwołanie do władzy służbowej nauczyciela, która, dołączając do niego akta sprawy obwinionego najdalej w ciągu dni 14 po otrzymaniu przesyła je do władzy, przy której urzęduje właściwa komisja dyscyplinarna odwoławcza.

Ta ostatnia władza przesyła odwołanie wraz z aktami sprawy przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej odwoławczej, podając jednocześnie imię, nazwisko i stanowisko służbowe rzecznika dyscyplinarnego.

Odwołanie rzecznika dyscyplinarnego I instancji może być przez tę władzę anulowane i, jeżeli ze strony obwinionego niema skargi odwoławczej, sprawa ma być uważana za skończoną a akta jej zwrócone władzy służbowej nauczyciela.

Art. 119. Przewodniczący komisji odwoławczej odrzuca odwołanie, gdy odwołanie jest niedopuszczalne (art. 117), spóźnione lub wniesione przez osobę nieuprawnioną.

W razie wątpliwości przewodniczący przedstawia sprawę odrzucenia odwołania komisji dyscyplinarnej, która na posiedzeniu bez udziału stron rozstrzyga ją ostatecznie.

Art. 120. Jeżeli przewodniczący komisji odwoławczej uzna za potrzebne uzupełnić dochodzenia, przedstawia sprawę na posiedzeniu komisji odwoławczej bez udziału stron i w razie uzyskania jej zgody zwraca sprawę władzy, przy której urzęduje komisja odwoławcza, celem przeprowadzenia uzupełniającego dochodzenia.

We wszystkich innych przypadkach komisja odwoławcza przeprowadza rozprawę dyscyplinarną i wydaje orzeczenia stosując analogiczne postanowienia o rozprawie dyscyplinarnej i o orzekaniu w I instancji.

Umorzenie.

Art. 121. W razie śmierci obwinionego postępowanie dyscyplinarne bez względu na stadium, w którym się znajduje, podlega umorzeniu, może być jednak przeprowadzone na żądanie ustawowych spadkobierców zmarłego.

Uprawomocnienie orzeczenia.

Art. 122. Orzeczenia komisji dyscyplinarnej, wydane w pierwszej instancji, a nie zaskarżone w terminie przepisany, stają się prawomocne z dniem upływu tego terminu, orzeczenia zaś komisji dyscyplinarnej w drugiej instancji — niezwłocznie po ich ogłoszeniu.

Wykonanie orzeczenia.

Art. 123. Prawomocne orzeczenia dyscyplinarne podlegają wykonaniu przez właściwą władzę.

W tym celu przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła tej władzy odpis orzeczenia dyscyplinarного, stwierdzając prawomocność orzeczenia.

Wznowienie.

Art. 124. Na żądanie nauczyciela, skazanego prawomocnie na karę dyscyplinarną, lub na żądanie jego ustawowych spadkobierców można wznowić postępowanie nawet po wykonaniu kary, jeżeli zostaną przedstawione takie nowe fakty lub środki dowodowe, nieznane w poprzednim postępowaniu, które same przez się lub w związku z faktami, poprzednio ustalonymi, albo z dowodami, poprzednio zebranymi, mogą spowodować uwolnienie lub też łagodniejszy wymiar kary.

Art. 125. Żądanie wznowienia postępowania wnosi się do komisji dyscyplinarnej, która wydaje orzeczenie ostateczne. Komisja ta rozstrzyga bez udziału stron o dopuszczalności wznowienia.

Przeciw rozstrzygnięciu komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji służy prawo wniesienia zażalenia do instancji odwoławczej w ciągu dni 14 od dnia następnego po doręczeniu uchwały komisji.

Art. 126. W przypadkach dopuszczenia wznowienia postępowania komisja dyscyplinarna pierwszej instancji zarządza w razie potrzeby uzupełnienie lub przeprowadzenie nowego dochodzenia, poczem przekazuje sprawę do rozprawy dyscyplinarnej.

Art. 127. Jeżeli nauczyciela, na którego korzyść dozwolono wznowienie postępowania dyscyplinarnego, uznano ponownie winnym, nie można orzec kary surowszej od nałożonej w poprzednim postępowaniu. Przy wykonywaniu orzeczenia karnego należy uwzględnić karę już poniesioną.

Art. 128. O ile po wznowieniu postępowania dyscyplinarnego uwolniono nauczyciela, pierwotnie skazanego na karę dyscyplinarną, albo nałożono na niego łagodniejszą karę dyscyplinarną, lub karę porządkową, Skarb Państwa obowiązany jest zwrócić mu lub w razie jego śmierci członkom jego rodziny, uprawnionym do zaopatrzenia wdowiego lub sierociego, to, co nauczyciel lub wymienieni członkowie rodziny wskutek poprzedniego skazania stracili z poborów służbowych lub zaopatrzenia.

Zawieszenie w pełnieniu służby.

Art. 129. Komisja dyscyplinarna może każdej chwili zawiesić nauczyciela w pełnieniu służby, jeżeli wdrożono przeciw niemu postępowanie sądowo-karne lub dyscyplinarne, o ile jest to wskazane ze względu na rodzaj i doniosłość podniesionych zarzutów.

Art. 130. Jeżeli co do nauczyciela zarządzono areszt sądowo-sledczy (prewencyjny), jest obowiązkiem władzy służbowej zarządzić natychmiast tymczasowe zawieszenie w służbie aresztowanego.

Każdy przełożony, powołany do wykonywania bezpośrednio lub pośrednio nadzoru służbowego, ma prawo zawiesić tymczasowo nauczyciela w pełnieniu służby, gdy nauczyciel odmówił jawnie posłuszeństwa służbowego wśród szczególnie ważnych okoliczności, albo gdy ze względu na jakość zarzuconego mu uchybienia obowiązkom służbowym lub godności stanu nauczycielskiego dalsze pozostawienie go w służbie naraziłoby powagę szkoły lub groziło dobru służby.

Art. 131. O każdym tymczasowym zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu służby należy do dni siedmiu zawiadomić w drodze służbowej właściwą komisję dyscyplinarną, która bezzwłocznie, a najdalej w ciągu dalszych dni trzydziestu powyższe uchwałę, zatwierdzającą lub uchylającą zawieszenie. Uchwałę taką należy natychmiast zakomunikować właściwej władzy, celem wykonania.

Art. 132. Komisja dyscyplinarna, zarządzając lub zatwierdzając zawieszenie, może ograniczyć na czas jego trwania uposażenie nauczyciela najwyżej do połowy.

Art. 133. Zawieszenie nauczyciela w służbie kończy się najpóźniej z chwilą prawomocnego ukończenia postępowania dyscyplinarnego.

Jeżeli jednak przyczyny, które spowodowały zawieszenie, odpadną wcześniej, komisja dyscyplinarna uchyli bezzwłocznie zawieszenie.

Art. 134. Komisja dyscyplinarna rozstrzyga ostatecznie bez udziału stron o zarządzeniu, zatwierdzeniu lub uchyleniu zawieszenia.

Art. 135. Gdy nauczyciela skazano na karę dyscyplinarną, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby czynnej.

W tych wypadkach oraz wówczas, gdy nauczyciela wydano w drodze administracyjnej wskutek zasądzenia go wyrokiem sądu karnego (art. 79), nie służy mu prawo otrzymania części uposażenia, której wypłatę wstrzymano na czas zawieszenia go w pełnieniu służby.

O ile natomiast postępowanie dyscyplinarne umorzono, obwinionego nauczyciela uwolniono od odpowiedzialności lub nałożono na niego jedynie karę porządkową, czas zawieszenia liczy się do czasu służby czynnej, a oprócz tego należy wypłacić mu części uposażenia, które wstrzymano na czas zawieszenia.

Rehabilitacja.

Art. 136. Jeżeli w ciągu dwóch lat po nałożeniu kary dyscyplinarnej, przewidzianej w punktach 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 art. 82, nauczyciel zachowywał się pod każdym względem poprawnie, Minister może zarządzić wykreślenie kary z nauczycielskiego wykazu służbowego. Następstwem rehabilitacji jest umorzenie skutków kary, przewidzianych artykułem 82 i ustępem trzecim art. 92.

Doręczenie.

Art. 137. Wszelkie doręczenia, które mają nastąpić według postanowień ustawy niniejszej, są ważne i powodują bieg terminów, jeżeli uskutecznił je bezpośrednio lub listem poleconym do rąk obwinionego lub jego obrońcy, tudzież rzecznika dyscyplinarnego lub jego zastępcy.

Jeżeli miejsce pobytu obwinionego nie jest znane, a nie ustanowił on obrońcy, komisja dyscyplinarna ustali trzymiesięczny termin rozprawy i ogłosi go drogą publikacji w Monitorze Polskim z zaznaczeniem, iż, o ile obwiniony nie stawi się na rozprawę w oznaczonym terminie, będzie wydany wyrok zaoczny.

Zażalenie.

Art. 138. O ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi,

scyplinarnej I instancji lub jej przewodniczącego można wnosić tylko łącznie z zażaleniem, podawanym na ostateczne zarządzenie lub uchwałę, albo z odwołaniem od orzeczenia komisji dyscyplinarnej.

Zażalenie należy wnosić na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej I instancji, który o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, przesyła je wraz z aktami sprawy do instancji odwoławczej w drodze, przepisanej artykułem 118. Instancja odwoławcza rozstrzyga zażalenie bez udziału stron.

Bieg terminów i przywrócenie terminu.

Art. 139. Bieg terminów rozpoczyna się z dniem, następującym po doręczeniu.

Niedziele i dni świąteczne nie wstrzymują ani rozpoczęcia, ani biegu terminów, o ile koniec terminu przypada na niedzielę lub dzień świąteczny — kończy się termin następnego dnia powszedniego.

Przepisy, obowiązujące sądy, postanawiają, które dni uważać należy za świąteczne.

Dzień nadania zażalenia lub odwołania na pocztę uważa się za dzień ich wniesienia.

Art. 140. W razie spóźnienia terminu do wniesienia zażalenia lub odwołania instancja odwoławcza może na prośbę obwinionego zezwolić na przywrócenie terminu, o ile obwiniony wykaże że niezależnie od jego woli i winy okoliczności nie pozwoliły dotrzymać mu terminu.

Prośbę o przywrócenie terminu z równoczesnem złożeniem zażalenia lub odwołania wnosić należy do właściwej komisji dyscyplinarnej I instancji, która w drodze przepisanej z wnioskiem rzecznika dyscyplinarnego przesyła ją do instancji odwoławczej.

Instancja odwoławcza, zezwoliwszy na przywrócenie terminu, może zaraz wydać orzeczenie merytoryczne.

Stosunek do postępowania sądowo-karnego.

Art. 141. O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, należy w postępowaniu dyscyplinarnem stosować analogiczne przepisy ustawy postępowania karnego.

Oplaty skarbowe.

Art. 142. Pisma, dotyczące postępowania dyscyplinarnego, wolne są od wszelkich opłat skarbowych.

Odpowiedzialność nauczycieli w stanie nieczynnym, pozasłużbowym i w stanie spoczynku.

Art. 143. Nauczyciele w stanie nieczynnym i pozasłuż-

bowym podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu:

1) naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścili się jeszcze w czasie służby czynnej;

2) rażącego naruszenia obowiązków, ciężących na nich w myśl ustawy niniejszej.

Nauczyciele przeniesieni w stan spoczynku, podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścili się w czasie służby czynnej.

Art. 144. Odnośnie do nauczycieli, będących w stanie nieczynnym, pozasłużbowym lub spoczynku, mają analogiczne zastosowanie postanowienia, dotyczące dochodzenia i postępowania dyscyplinarnego względem nauczycieli czynnych.

Na nauczycieli tych nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

1) nagane;

2) stałe lub czasowe zmniejszenie uposażenia najwyżej o 25 %;

3) w razie okoliczności, szczególnie obciążających, utratę wszelkich praw, wypływających z ich stosunku do Państwa, w tej liczbie uposażenia i zaopatrzenia dla członków rodziny z możliwością zastosowania analogicznego postanowienia artykułu 85 niniejszej ustawy.

Właściwą do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko nauczycielowi w stanie pozasłużbowym lub spoczynku jest komisja dyscyplinarna, która była właściwą w chwili przejścia nauczyciela w stan pozasłużbowy lub stan spoczynku.

ROZDZIAŁ X.

Postanowienia przejściowe.

Art. 145. Nauczycieli, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów posiadają charakter nauczycieli stałych, uważa się za stałych w rozumieniu art. 8 niniejszej ustawy o ile posiadają obowiązujące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy kwalifikacje naukowe i zawodowe.

Art. 146. Nauczyciele, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy posiadają pełne przepisane dla ustalenia w zawodzie kwalifikacje naukowe i zawodowe, ukończyli trzyletni okres czasu, przepisany w punkcie 1) art. 8, odpowiadają innym przepisom niniejszej ustawy i otrzymał zadowalającą ocenę pracy (art. 24), stają się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stałymi w rozumieniu art. 8-

Nauczyciele zaś, którzy oceny pracy nie posiadają, winni być w ciągu sześciu miesięcy od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy zwizytowani i, o ile otrzymają ocenę pracy zadowalającą, zaliczeni do nauczycieli stałych.

Dekret ustalenia (art. 8) otrzymują najdalej do trzech miesięcy od chwili wydania orzeczenia, zawierającego zadowalającą ocenę pracy.

Art. 147. Nauczyciele, objęci art. 150, którzy zostali przyjęci przez władze polskie od władz okupacyjnych i pracują w zawodzie nauczycielskim co najmniej lat 12, licząc wstecz od daty wejścia w życie niniejszej ustawy, mogą zostać kierownikami szkół (art. 12) z chwilą, gdy złożą przepisane egzaminy uzupełniające lub zostaną od nich zwolnieni.

Art. 148. Nauczyciel stały, czynny w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy (art. 149) otrzymuje dekret ustalenia (art. 8).

Art. 149. Jeżeli nauczyciel stały (art. 145 i 146) zajmuje w chwili wejścia w życie ustawy posadę, uzyskaną drogą konkursu, lub też zajmuje ją nieprzerwanie nie mniej, niż dwa lata, zostaje uznany za mianowanego na stałe na posadzie (art. 11), o ile ta posada zostanie uznana za stałą.

Art. 150. Nauczyciele tymczasowi, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy korzystali z praw, przyznanych im postanowieniami § 7 artykułu 22 (dawniej 23) ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. Nr. 44 poz. 311), zmienionej ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z roku 1920 Nr. 2 poz. 6) i ustawą z dnia 15 stycznia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13 poz. 88) zachowują te prawa nadal aż do dnia 31 sierpnia 1927 r.

Art. 151. Nauczycielowi czynnemu w chwili wejścia w życie tej ustawy, który bezpośrednio po służbie wojskowej objął stanowisko w szkolnictwie, Minister może zaliczyć do wymiaru uposażenia i wysługi emerytalnej cały czas służby wojskowej, z wyjątkiem czasu pełnienia obowiązkowej służby wojskowej w szeregach.

Art. 152. Nauczyciel tymczasowy, czynny w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, który nie posiada przepisanych dla danej kategorii szkół kwalifikacji zawodowych uzyskuje wszelkie prawa z ustawy emerytalnej narówni z nauczycielem stałym, jeżeli władza nie rozwiąże z nim stosunku służbowego przed upływem czasu, w którym funkcjonariusz państwowy, mianowany na stałe nabywa prawo do emerytury.

Art. 153. Na czas trudności mieszkaniowych przepisy art. 33 należy stosować przy uwzględnianiu miejscowych warunków mieszkaniowych i osobistych nauczyciela.

Art. 154. Na czas przejściowy aż do odwołania przez Ministra zawieszają się moc obowiązującą postanowienia art. 54, które będzie wykonywane w granicach faktycznej możliwości.

Art. 155. Członków komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli szkół powszechnych (art. 22) wybiera kurator okręgu szkolnego z pośród kandydatów, wybranych przez powiatowe konferencje stałych nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu.

Art. 156. Tam, gdzie rada szkolna okręgowa nie została jeszcze zorganizowana, członków okręgowej komisji dyscyplinarnej, wymienionych w punkcie 1 art. 87, powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z pośród 8 osób, przedstawionych przez kuratora właściwego okręgu szkolnego.

Art. 157. Sprawy dyscyplinarne, przed wejściem w życie niniejszej ustawy przekazane do rozprawy w I lub II instancji w istniejących na mocy dotychczasowych przepisów organach dla spraw dyscyplinarnych nauczycieli, winny być do trzech miesięcy od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy doprowadzone w zakresie działania tych organów do końca na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów.

W razie niedoprowadzenia tych spraw do końca w terminie, wyżej wskazanym, lub w razie, gdy wydane orzeczenie (względnie wyrok) nie jest ostateczne, postępowanie dyscyplinarne winno być przekazane zorganizowanemu na zasadzie przepisów ustawy niniejszej komisjom dyscyplinarnym i przez nie przy zastosowaniu przepisów proceduralnych ustawy niniejszej w dalszym ciągu prowadzone.

Art. 158. We wszelkich innych, poza wskazanymi w ustępie pierwszym artykułu 157, przypadkach wszczęte przed wejściem w życie ustawy niniejszej sprawy dyscyplinarne po dniu wejścia jej w życie winny być prowadzone przy zastosowaniu jej przepisów.

Art. 159. Od orzeczeń dyscyplinarnych, wydanych w I instancji w odniesieniu do nauczycieli na podstawie pruskiej ustawy dyscyplinarnej z dnia 21 lipca 1852 roku w przedmiocie wykroczeń służbowych urzędników niesędziowskich (Zbiór Praw pruskich str. 465), zmienionej rozporządzeniem Komisarjatu Naczelnego Rady Ludowej w Poznaniu z dnia 19 marca 1919 r. (Tygodnik Urzędowy

Nr. 4), o ile orzeczenia te zapadły w okresie ostatnich dwóch lat, licząc wstecz od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, służy skazanym prawo wniesienia odwołania do właściwych odwoławczych komisji dyscyplinarnych, utworzonych na mocy postanowień tej ustawy w terminie czterech tygodni od dnia wejścia jej w życie.

Art. 160. O ile w ustawie niniejszej powołano się na postanowienia ustaw karnych (postępowania karnego), należy do czasu wprowadzenia jednolitych przepisów na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej w każdej z byłych dzielnic stosować przepisy ustaw karnych (postępowania karnego), dotychczas w tej dzielnicy obowiązujących.

ROZDZIAŁ XI.

Postanowienia końcowe.

Art. 161. W wypadkach, gdy w przepisach niniejszej ustawy użyto wyrazu: „Minister“ bez bliższego określenia, należy rozumieć: Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; gdy zaś odpowiednio postanowienie ma zastosowanie do nauczyciela (li) publicznych ludowych szkół rolniczych, należy rozumieć: Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 162. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Ministrom: Sprawiedliwości i Skarbu we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 163. Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z pierwszym dniem czwartego miesiąca, następującego po jej zgłoszeniu.

Z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

Prezydent Rzeczypospolitej:

(—) **I. Mościcki.**

Prezes Rady Ministrów:

(—) **K. Bartel.**

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) **A. Sujkowski.**

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

(—) **Dr. A. Raczyński.**

Minister Sprawiedliwości:

(—) **W. Makowski.**

Minister Skarbu:

(—) **C. Klarnier.**

3.

R O Z P O R Z A D Z E N I E**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 22 grudnia 1926 r.

w sprawie wykonania postanowień ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli.

Na podstawie artykułów: 14, 17, 18, 20, 22, 24, 36, 37, 49, 58, 90 i 162 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) w odniesieniu do nauczycieli szkół, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, zarządza się co następuje:

§ 1. Przysięga służbowa, składana przez nauczyciela przy ustaleniu brzmi jak następuje:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że w wykonywaniu swych obowiązków służbowych, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzanej mi młodzieży, przyczyniać się będę ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę.

Wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki swego stanowiska spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia moich przełożonych wykonywać dokładnie a tajemnicy urzędowej dochowam.

Tak mi Panie Boże dopomóż“.

Przyrzeczenie służbowe brzmi jak przysięga służbowa po skreśleniu w niej słów:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że“ oraz zmianie zdania: „Tak mi dopomóż Bóg“ na zdanie „Tak przyrzekam“.

Do art. 17.

§ 2. Wykaz stanu służby każdego nauczyciela ma być prowadzony według wzoru, podanego w załączniku Nr. 1 do niniejszego rozporządzenia.

Wykazy stanu służby prowadzą:

1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny,

2) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego — kurator okręgu szkolnego,

3) dla nauczycieli szkół podległych bezpośrednio Ministrowi — Minister.

W razie przejścia nauczyciela do szkoły, podlegającej bezpośrednio innej władzy, niż ta, która wykaz założyła, względnie ostatnio prowadziła, wykaz ten wraz z odpisami dokumentów ma być przesłany tej władzy, która z powodu zaszłej zmiany, stała się obowiązana do prowadzenia wykazu.

Do art. 18.

§ 3. Wykazy kwalifikacyjne prowadzą:

1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny,

2) dla nauczycieli wszystkich innych szkół dyrektorowi, względnie kierownicy tych szkół,

3) dla podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego dyrektorów względnie kierowników szkół — kurator okr. szk.,

4) dla dyrektorów, względnie kierowników szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi — Minister.

§ 4. Poza osobami, wymienionymi w art. 18 ustawy, wpisywać spostrzeżenia do wykazu kwalifikacyjnego mają prawo:

1) w oddziałach i szkołach pomocniczych przy szkołach powszechnych — inspektor szkolny i wizytator,

2) w innych, nieobjętych art. 18 ani punktem 1 niniejszego paragrafu szkołach, — dyrektor względnie kierownik szkoły i wizytator.

Do art. 20.

§ 5. Poza osobami, wymienionymi w art. 20 ustawy, wpisywać ocenę do wykazu kwalifikacyjnego na podstawie spostrzeżeń w nim zapisanych:

1) nauczycielom oddziałów i szkół pomocniczych przy szkołach powszechnych — inspektor szkolny,

2) nauczycielom nieobjętych art. 20 ani punktem 1 niniejszego paragrafu szkół — dyrektor, względnie kierownik szkoły.

3) dyrektorom i kierownikom szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego — naczelnicy właściwych wydziałów w Kuratorjum.

4) dyrektorom, względnie kierownikom szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi — naczelnicy właściwych wydziałów w Ministerstwie.

Do art. 21.

§ 6. Odwołanie przeciw niezadowolającej ocenie wnosi nauczyciel w drodze służbowej za pośrednictwem tej władzy, która wydała ocenę.

O tem, czy odwołanie zostało wniesione w terminie przepisany, rozstrzyga władza, przy której urzęduje komisja kwalifikacyjna.

Do art. 22 i 155.

§ 7. Kurator okręgu szkolnego dla każdego rejonu wizytacyjnego szkolnictwa powszechnego podległego sobie okręgu powoła oddzielną komisję kwalifikacyjną, wspólną dla nauczycieli szkół powszechnych (względnie nauczycieli oddziałów lub szkół pomocniczych przy szkołach powszechnych) i dla wychowawczyń ochronek.

Każda z powyższych komisyj ma się składać:

1) z wizytatora szkół powszechnych względnie osoby, pełniącej z urzędu jego obowiązki,

2) dwóch inspektorów szkolnych, pełniących służbę na terenie tego rejonu, powołanych przez kuratora okr. szkolnego.

3) 4 stałych nauczycieli publicznych szkół powszechnych, powołanych przez kuratora okr. szk.:

a) z pośród delegatów z wyboru do rad szkolnych powiatowych, względnie miejskich, działających na terenie danego rejonu wizytacyjnego, lub

b) z pośród kandydatów, wybranych po 2 na powiat przez powiatowe konferencje stałych nauczycieli publicznych szkół powszechnych — tam, gdzie rad takich niema,

4) dwóch powołanych przez kuratora okręgu szkolnego wychowawczyń ochronek, pełniących służbę na terenie rejonu.

§ 8. Komisje kwalifikacyjne, o których mowa w § 10, orzekają w komplecie, złożonym z 3-ch osób, a mianowicie:

1) wizytatora, jako przewodniczącego,

2) inspektora szkolnego,

3) nauczyciela tej kategorii szkoły, do jakiej należy szkoła, w której pełni służbę nauczyciel, podlegający orzeczeniu Komisji.

§ 9. Dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego, Minister powoła przy każdym Kuratorjum 3 Komisje Kwalifikacyjne odpowiednio do 3 następujących kategorii szkół:

1) średnich ogólnokształcących,

2) seminarjów nauczycielskich, preparand, wyższych kursów i instytutów nauczycielskich oraz innych zakładów kształcenia nauczycieli,

3) zawodowych.

Każda z powyższych Komisyj ma się składać z powołanych przez Ministra następujących osób:

a) wizytatora właściwej kategorii szkół w okręgu, względnie osoby z urzędu pełniącej jego obowiązki,

b) 2 dyrektorów, względnie kierowników szkół danej kategorii w okręgu,

c) 4 nauczycieli stałych danej kategorii szkół w okręgu.

Komplet orzekający każdej z wymienionych w niniejszym paragrafie komisyj stanowią: wizytator, jako przewodniczący, oraz jeden dyrektor i jeden nauczyciel, jako członkowie.

§ 10. Komisja kwalifikacyjna dla nauczycieli szkół podległych bezpośrednio Ministrowi tworzy się przy Ministerstwie.

Przewodniczy w niej jeden z wizytatorów przy Ministerstwie, wyznaczony przez Ministra, członkami jej zaś są:

1) dwaj dyrektorowie, względnie kierownicy szkół każdej z kategorii, o których mowa w § 9, oraz dwaj dyrektorowie szkół specjalnych,

2) dwaj nauczyciele stali szkół każdej kategorii, wymienionej wyżej pod 1.

Komplet orzekający stanowią: wizytator, dyrektor i nauczyciel, przyczem dwaj ostatni są dobierani odpowiednio do kategorii, do jakiej należy szkoła, w której pełni służbę nauczyciel, podlegający orzeczeniu Komisji.

§ 11. W razie gdyby z powodów, od władzy niezależnych, niemożliwe było jednoczesne zachowanie warunków:

1) że członkiem Komisji kwalifikacyjnej nie może być ten, kto odwołującemu się wydawał ocenę, i

2) że do kompletu orzekającego musi wchodzić dyrektor, względnie kierownik szkoły tej samej kategorii, do jakiej należy szkoła, w której pełni służbę podlegający orzeczeniu Komisji nauczyciel,

władza, przy której Komisja jest utworzona, zarządzi, by w skład kompletu orzekającego wszedł specjalnie dla tego wypadku dyrektor, względnie kierownik szkoły innej kategorii, niż ta, do jakiej należy szkoła, w której pełni służbę zainteresowany nauczyciel.

§ 12. Kuratorowie okręgów szkolnych zarządzają, by najdalej do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zostały dokonane wybory kandydatów do komisji kwalifikacyjnych, a mianowicie:

a) po 2 kandydatów z każdego powiatu, wybranych

szkół powszechnych tam, gdzie nie istnieją rady szkolne powiatowe, względnie miejskie.

b) po jednym kandydacie od każdej rady pedagogicznej szkół bezpośrednio podległych kuratorowi okręgu szkolnego.

Przed upływem tego samego terminu dyrektorowie, względnie kierownicy szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi, zarządzają w swych szkołach wybory kandydatów po jednym od każdej szkoły.

Z przebiegu i wyniku wyborów mają być sporządzone protokoły w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, gdy dotyczą kandydatów powiatowych konferencji nauczycielskich lub kandydata rady pedagogicznej szkoły, podległej bezpośrednio Ministrowi, oraz w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, gdy odnoszą się do wyborców, o których mowa wyżej pod b).

Wszystkie egzemplarze protokołów wyborczych mają być podpisane przez przewodniczącego wyborów (inspektora szkolnego lub dyrektora względnie kierownika szkoły) i sekretarza, powołanego do pełnienia tej funkcji przez przewodniczącego z pośród członków kolegium wyborczego.

Jeden egzemplarz protokołu pozostaje w aktach inspektora szkolnego, względnie dyrekcji szkoły, drugi względnie dwa pozostałe przesyła się władzy, przy której ma być utworzona odpowiednia komisja kwalifikacyjna.

Gdy wybory dotyczą kandydatów, wybranych przez rady pedagogiczne szkół, o których mowa wyżej pod b, kurator przesyła Ministrowi po jednym egzemplarzu protokołów wyborczych wraz z wnioskami w sprawie powołania z pośród wybranych kandydatów członków komisji kwalifikacyjnych dla nauczycieli każdej z trzech kategorii szkół (§ 9).

Wybory kandydatów na członków komisji kwalifikacyjnych odbywają się co 3 lata. Członek komisji kwalifikacyjnej traci swój mandat, jeżeli zajdzie zmiana, wskutek której odpadają warunki jego powołania. W wypadku tym właściwa władza powołuje na członka komisji inną osobę, posiadającą wymagane warunki.

§ 13. Komisja kwalifikacyjna zasadniczo wydaje orzeczenia na podstawie spostrzeżeń, wpisanych do wykazu kwalifikacyjnego w okresie czasu od wydania poprzedniej oceny, biorąc jednocześnie pod uwagę ewentualne fakty, dotyczące stosunków służbowych, osobistych lub rodzinnych nauczyciela, zanotowane w wykazie stanu służby jego, które mogą mieć bezpośredni lub pośredni wpływ na wartość pracy nauczyciela w tym okresie. Komisja kwalifikacyjna może jednak, o ile to uzna za potrzebne, zażądać

od władzy, która wydała ocenę, dodatkowych wyjaśnień, pisemnych lub ustnych, jak również zbadać na miejscu wartość pracy nauczyciela przez zwizytowanie go.

Uchwały komisji kwalifikacyjnej zapadają większością głosów. Komisja prowadzi protokół uchwał.

Orzeczenie komisji kwalifikacyjnej ma mieć następujące brzemienie:

„Komisja kwalifikacyjna przy

dla nauczycieli szkół (nazwa władzy)

w dniu (nazwa kategorii szkół)
192... r., rozpatrując sprawę

z odwołania p. stałego nauczyciela
(imię i nazwisko nauczyciela)

..... z dnia 192 r.
(nazwa szkoły)

oceniła pracę jego (jej) w okresie od dnia 192 r.

do dnia 192 r. jako „.

(ocena według skali ustawowej)

Orzeczenie podpisuje przewodniczący i przynajmniej jeden członek komisji.

§ 14. Członków komisji kwalifikacyjnej obowiązują przepisy o tajemnicy urzędowej (art. 31 ust. z dn. 1 lipca 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530 oraz art. 24 ust. z dn. 17 lutego 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164).

§ 15. Wykaz kwalifikacyjny nauczyciela ma być prowadzony według wzoru, dołączonego do niniejszego rozporządzenia (załącznik Nr. 2).

Do art. 24.

§ 16. Orzeczenie, o którym mowa w art. 24 ustawy, wydają:

1) Inspektor szkolny — w odniesieniu do nauczycieli szkół bezpośrednio sobie podległych.

2) Kurator okręgu szkolnego w odniesieniu do nauczycieli szkół podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego.

3) Minister — w odniesieniu do nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi.

Do art. 36.

§ 17. Tam, gdzie młodzież szkolna w ciągu roku szkolnego w niedzielę i święta, wyliczone w osobnych

rozporządzeniach Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, bierze udział zbiorowo w nabożeństwach, specjalnie dla niej urządzanych, nauczyciele obowiązani są zarówno w czasie zbierania się młodzieży, jak i w czasie nabożeństwa, względnie kazania (egzorty), pełnić opiekę nad młodzieżą i wykonywać nadzór nad jej zachowaniem się. Jeżeli w szkole pełni służbę kilku nauczycieli, dyrektor lub kierownik może zarządzić kolejne dyżury, uwzględniając z jednej strony wyznaczenie nauczycieli, z drugiej zaś konieczność wyznaczenia na każdy dyżur takiej liczby nauczycieli, któraby czyniła zadość potrzebie roztoczenia istotnej opieki i nadzoru nad młodzieżą.

§ 18. W szkołach powszechnych wiejskich urzędowe konferencje z rodzicami dzieci odbywać się mają w dni powszednie w godzinach popołudniowych lub wieczornych. O wyborze dnia i godziny rozstrzyga kierownik szkoły.

W szkołach innych o wyborze dnia w tygodniu, przeznaczanego na urzędowe konferencje z rodzicami uczniów, rozstrzyga rada pedagogiczna szkoły po uprzednim zaznajomieniu się z opinią rodziców dzieci szkolnych. Czas konferencji ma być wybrany tak, by zajęci pracą zarobkową rodzice brali udział w konferencjach o ile możliwości bez uszczerbku dla swych zajęć zawodowych.

Jeżeli większość rodziców dzieci oświadczy się za wyznaczeniem niedzieli jako dnia konferencji a rada pedagogiczna poweźmie decyzję odmienną, sprawa ma być przekazana do rozstrzygnięcia władzy, której szkoła podlega bezpośrednio. Rozstrzygnięciu tejże władzy ma być poddany wypadek różnicy zdań w sprawie wyboru jako dnia konferencji niedzieli lub dnia powszedniego między dyrektorem a większością rady pedagogicznej szkoły.

Do art. 37.

§ 19. Jeżeli zniżka godzin nauczania lub innych zajęć obowiązkowych w szkole mieści się w ramach organizacyjnych szkoły t.j. jeżeli zniżka ta nie pociąga za sobą w konsekwencji zmniejszenia się przewidzianej w planie zajęć szkolnych liczby godzin nauczania względnie innych zajęć obowiązkowych w szkole, a jednocześnie nie powoduje dodatkowego obciążenia Skarbu Państwa bądź w postaci zwiększenia liczby etatów nauczycielskich, bądź w postaci powiększenia ilości godzin nadliczbowych, dodatkowo opłacanych,—zniżkę godzin na umotywowany wniosek kierownika, względnie dyrektora szkoły, zatwierdza:

- 1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny,
- 2) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego — kurator okręgu szkolnego.

Udzielanie nauczycielom szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, zniżek godzin, wychodzących poza ramy organizacyjne szkoły, należy do kuratora okręgu szkolnego pod warunkiem, że ewentualne zwiększenie liczby etatów lub ilości godzin nadliczbowych w szkole nie spowoduje wyjścia poza granice liczby etatów lub kwot, objętych budżetem okręgu szkolnego.

Udzielanie zniżek we wszystkich wypadkach nie objętych dwoma poprzednimi ustępami niniejszego paragrafu, należy do Ministra.

Do art. 49.

§ 20. Dyrektor lub kierownik szkoły na czas swego urlopu w okresie feryj szkolnych powierza zastępstwo jednemu z pozostałych na miejscu nauczycieli szkoły, o czym zawiadamia władzę, której podlega bezpośrednio.

Gdyby jednak żaden z nauczycieli szkoły nie wziął na siebie dobrowolnie obowiązku zastępowania dyrektora, względnie kierownika, wówczas władza z urzędu wyznaczy do pełnienia tych obowiązków jednego z nauczycieli szkoły, stosując postanowienia art. 50 i 51 ustawy.

Zastępujący będącego na urlopie ferjalnym dyrektora lub kierownika nauczyciel jest obowiązany do opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym i do załatwiania wszystkich drobnych spraw, wynikających z kierownictwa szkoły oraz tych z pośród spraw ważniejszych, które nie mogą czekać do powrotu dyrektora względnie kierownika.

Celem umożliwienia stronom porozumienia się na miejscu z zarządem szkoły winien zastępca dyrektora lub kierownika wyznaczyć, jako godziny przyjąć, co najmniej po 2 godziny w ciągu 2 dni w tygodniu, co przez umieszczenie stosownego ogłoszenia w dostępnym dla stron miejscu budynku szkolnego ma być podane im do wiadomości.

§ 21. Postanowienia § 20 nie mają zastosowania do szkół powszechnych wiejskich 1 — 5 klasowych. Kierownicy tych szkół, oddalając się z miejsca zamieszkania na czas urlopu ferjalnego, obowiązani są jedynie do powierzenia opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym pozostającemu na miejscu nauczycielowi a, o ile to jest niemożliwe, organowi samorządu szkolnego, lub, gdy takiego samorządu niema, miejscowemu organowi władzy administracyjnej (wójtowi, sołtysowi). O zamierzonym wyjeździe swym oraz o osobie lub organie, któremu powierzył opiekę nad budynkiem i inwentarzem szkolnym, ma kierownik szkoły zawiadomić inspektora szkolnego.

Do art. 58.

§ 22. Gdy przeniesienie z urzędu spowodowane jest zmianą organizacji szkoły a ma dotyczyć nie mającego stałej posady stałego nauczyciela szkoły, podległej bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, władzą właściwą do zarządzenia przeniesienia jest kurator okręgu szkolnego; przeniesienie z urzędu z powodu zmiany organizacji szkoły innych nauczycieli stałych należy do Ministra.

Do art. 90.

§ 23. Członkowie komisji dyscyplinarnych z wyłączeniem sędziów państwowych przy objęciu urzędowania składają wobec władzy, przy której jest utworzona komisja, przyrzeczenie o brzmieniu następującem.

„Przyjmując powierzony sobie urząd członka komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli, przyrzekam w wykonywaniu związanych z tym urzędem obowiązków strzec przepisów prawa, kierować się jedynie względami na dobro sprawy publicznej, w szczególności zaś na dobro i honor szkoły, oraz zachować w tajemnicy wszystko to, co doszło do mojej wiadomości z tytułu pełnienia obowiązków członka komisji dyscyplinarnej“.

§ 24 Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1927 r.

Warszawa, dnia 22 grudnia 1926 r. (Dz. U.R.P. Nr. 131 z dnia 31 grudnia 1926 r. poz. 787).

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) K. Bartel.

ZALĄCZNIK Nr. 1 do § 5 Rozporządzenia Ministra W.R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1926 r. w sprawie wykonania postanowień ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.

UWAGA. Do wykazu stanu służby wciąga się dane na podstawie oryginalnych dokumentów, których odpisy, potwierdzone przez prowadzącego wykaz, winny być zachowane w aktach urzędu.

WYKAZ STANU SŁUŻBY.

- I. Imię i nazwisko
- II. Data i miejsce urodzenia (miejscowość, powiat)
- III. Imię ojca oraz imię i nazwisko rodowe matki
- IV. Narodowość

STAN W DNIU ZAŁOŻENIA WYKAZU	ZMIANY
V. Wyznanie	V.
VI. Stan (kawaler, panna, żonaty, zamężna, wdowiec, wdowa, separowany, (na) rozwiedziony (a)	VI.
VII. 1) Jeżeli żonaty — imię i nazwisko rodowe żony	VII. 1)
2) Jeżeli zamężna — własne nazwisko rodowe i imię męża	2)
3) data zaślubin	3)
4) czy żyje we wspólności małżeńskiej (o ile nie, który sąd i kiedy orzekł separację, względnie rozwód i czy z obowiązkiem utrzymania żony)	4)
5) czy żona (mąż) pobiera jakie uposażenie lub zaopatrzenie, ze Skarbu Państwa, a w danym razie z jakiego tytułu	5)

VIII. Dzieci (ślubne, uprawnione, pasierby):

Imię (przy pasierbach nazwisko)	Data urodze- nia	Czy pozostaje na utrzymaniu urzędnika (funkcjonariusza niższego)	Uwaga

W kolumnie „uwaga“ należy notować śmierć dziecka lub zawarcie przez nie związku małżeńskiego.

VIII. Wykształcenie ogólne i zasadnicze zawodowe:

- 1) Niższe
- 2) Średnie (rodzaj szkoły, ilość ukończonych klas, złożenie egzaminu dojrzałości i data złożenia)

3) Wyższe (rodzaj studjów, egzaminy i data ich złożenia)

4) Tytuł naukowy, (zakład naukowy, który go nadał i data dyplomu) _____

5) Znajomość języków (w mowie i piśmie lub tylko w mowie)

6) Dyspensa od przepisanej poziomu wykształcenia (art. 6 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli)

X. Kwalifikacje zawodowe (na podstawie jakich przepisów zdobyte i do jakiej kategorii szkół)

XI. Uzupełniające wykształcenia zawodowe (egzaminacje zawodowe):

Nazwa egzaminu	Data złożenia	Nazwa szkoły lub władzy, przy której egzamin złożono	Wynik egzaminu

XII. Służba wojskowa:

1) przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej:

Charakter służby (normalna służba obo- wiązkowa, dobrowolna, wskutek mobilizacji lub wojny)	Czas jej pełnienia (ilość lat, miesiące)	Stopień wojsko- wy w chwili ukończenia służby	Ilość czasu zaliczonego do wysługi emerytal- nej

2) w czasie służby państwowej polskiej:

Charakter służby (normalna służba obo- wiązkowa, dobrowolna, wskutek mobilizacji, lub wojny)	Czas jej pełnienia od—do	Stopień wojsko- wy w chwili ukończenia służby	Uwaga

XIII. Służba lub praca zawodowa przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej.

[illegible]

XIV. Służba państwowa polska, nie podlegająca ustawie z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92 poz. 530).

Nr. kolejny	Rodzaj służby oraz nazwa i siedziba władzy, urzędu lub instytucji, w której służbę pełniono	W jakim charakterze	Czas pełnienia jej (od — do)	Czas policzalny przy określaniu upośażenia w służbie nauczy- cielskiej	Ilość lat, miesięcy dni	Kto i ja- kim de- kretem zaliczył	U W A G I

XV. Data badania i orzeczenie lekarskie przed przyjęciem
do służby nauczycielskiej w Państwie Polskim

Nazwa władzy, która wykaz założyła

Data założenia wykazu

(pieczęć)

Podpis kierownika władzy prowadzącej wykaz,
względnie naczelnika jej wydziału osobowego.

XVI. Przebieg służby państwowej polskiej, podlegającej ustawie z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92 poz. 530)

Nr. kolejny	Data i liczba dekretu lub zarządzenia władzy oraz nazwa tej władzy	Treść dekretu lub zarządzenia *) (fakt służbowy lub wydanie)	Okresy czasu niepoliczalne do służby czynnej (od—do)	Okresy czasu policzalne do emerytury pomimo niepoliczalności ich do służby czynnej (od—do)	U W A G I

*) UWAGA: Do tabeli tej wciągać należy następujące fakty: mianowania, ustalenia, przeniesienia na inne miejsca służbowe, przeniesienia w stan nieczynny, spoczynku i poza służbowy, powołanie do służby wojskowej (z wyjątkiem okresów ćwiczeń krótkotrwałych) urlopy bez uposażenia, zwolnienia, odliczanie lat służby (p. 7 art. 82) zawieszenie (ust. 1 art. 135).

XVII. Uposażenie.

a	b)	c	d	e	f	
Nr. kolejny	Nr. i data zarządzenia oraz nazwa władzy, która wymierzyła uposażenie	Podstawa prawna (ustawa artykuły)	Części składowe uposażenia miesięcznego		Ogólna kwota uposażenia miesięcznego	Uwagi

XVIII. Urlopy (art. 35 ust. trzeciego oraz art. 52, 53, 54 i 55 ustawy z dn. 1 lipca 1926).

[illegible]

4.

ROZPORZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 26 października 1926 r.

w sprawie programu geografji w gimnazjach państwowych.

Uzupełniając program, oparty na rozporządzeniu z 3 lipca 1926 Nr. II, 7775 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12 poz. 141) ¹⁾ oraz w związku z § 2 rozporządzenia w sprawie programu gimnazjum niższego z dnia 16 lipca 1925 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12 poz. 112) ²⁾ zarządzam, co następuje:

Poczynając od r. 1927/28 2 godziny geografji w klasie IV, przeznaczone dotychczas na geografję Europy, przeznaczają się na geografję Polski, poczynając od r. 1928/29 2 godziny w klasie V, przeznaczone dotychczas na geografję Polski, przeznaczają się na Europę; poczynając od r. 1929/30 wprowadza się do klasy VI dwie godziny geografji, przeznaczając je lądom i morzom pozaeuropejskim, poczynając od r. 1928/29 wprowadza się w klasie VII po jednej godzinie geografji w wydziałach matematyczno-przyrodniczym i humanistycznym, poświęcając ją w pierwszym wraz z 4-ma godzinami, przeznaczonemi dotychczas na geologję z mineralogją, — na geografję ogólną wraz z geologją i mineralogją, w drugim — włączając ją do nauki historii, jako jej uzupełnienie — na poznanie ustroju politycznego mocarstw światowych. Poczynając wreszcie od r. 1927/28 w nauce o Polsce współczesnej w klasie VIII przeznacza się 2 godziny z 4-ch na geografję Polski ze szczególnem uwzględnieniem stosunków gospodarczych, przyczem dążyć należy do tego, aby nauczanie nauki o Polsce współczesnej spoczywało w rękach jednego nauczyciela, posiadającego kwalifikację w zakresie geografji i stosunków gospodarczych Polski.

Szczegółowe programy wydane będą we właściwym czasie; równocześnie zostanie wskazane w jaki sposób będzie można wprowadzić 2 godziny geografji do klasy VI-ej, względnie 1 godzinę do klasy VII-ej, nie pomnażając o ile możliwości ogólnej liczby tygodniowej godzin w tych klasach.

Warszawa, dnia 26 października 1926 r. (Nr. II. 13171/26),

Za Ministra, Kierownika Ministerstwa

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

(—) **Gayczak.**

Podsekretarz Stanu.

1) Dz. Urz. Kuratorjum Okr. Szk. Poleskiego 1926 r. Nr. 8, poz. 125.

2) Dz. Urz. Kuratorjum Okr. Szk. Poleskiego 1925 r. Nr. 5, poz. 110.

5.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

z dnia 16 listopada 1926 r.

w sprawie kwalifikacyj zawodowych do nauczania religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.

Na zasadzie art. 2 ustawy z dnia 26 września 1922 r.,*) dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych w brzmieniu, ogłoszonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 września 1924 r. (Dz. U. R. P. N. 92 poz. 864), zarządza się co następuje:

§ 1. Kwalifikację zawodową do nauczania religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych stanowi:

a) Stopień naukowy inżynierski: doktora lub magistra, otrzymany na wydziale filozoficznym (humanistycznym) uniwersytetu w Polsce, oraz

b) świadectwo egzaminu na nauczyciela religji mojżeszowej, zdanego przed komisją, powołaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 2. Nauczyciele religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, czynni przed dniem 1 stycznia 1923 r., którzy: a) mają skończoną szkołę średnią ogólnokształcącą lub seminarjum nauczycielskie, b) przed dniem 1 stycznia 1923 r. ukończyli 25 lat życia oraz c) przed tą datą odbyli w charakterze nauczycieli religji mojżeszowej 3 lata szkolnej praktyki nauczycielskiej, uznanej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za zadowalającą, z czego co najmniej 2 lata w szkole średniej ogólnokształcącej lub seminarjum nauczycielskiem, jako też nauczyciele religji mojżeszowej, czynni w szkołach średnich ogólnokształcących, seminarjach nauczycielskich lub w szkołach powszechnych przed dniem 1 stycznia 1923 r., którzy czynią zadość warunkom, wymienionym pod a) i b), a nadto przed upływem 1928 r. wykazali się co najmniej 3 letnią praktyką nauczycielską szkolną, z czego co najmniej dwa lata w szkole średniej ogólnokształcącej lub seminarjum nauczycielskiem, jeśli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego tę ich prak-

* Dz. Urz. Kuratorjum Okr. Szk. Poleskiego 1924 r. Nr. 4 poz. 81.

tykę uzna za wybitną, mogą uzyskać kwalifikacje zawodowe do nauczania religii mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich przez zdanie przed końcem roku szkolnego 1928/9 uproszczonego egzaminu państwowego na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, ustanowionego rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. W wyjątkowych wypadkach może Minister dopuścić do egzaminu uproszczonego kandydata, nie spełniającego jednego z dwóch pierwszych warunków.

§ 3. Za posiadających kwalifikacje zawodowe do nauczania religii mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich uważa się również osoby, które przed 1 stycznia 1923 r. ukończyły z dyplomem wydział filozoficzny jednego z uniwersytetów i odbyły przed końcem grudnia 1924 r. przynajmniej dwuletnią szkolną praktykę nauczycielską w Polsce w charakterze nauczycieli religii mojżeszowej, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za zadowalającą.

§ 4. Za posiadających kwalifikacje zawodowe do nauczania religii mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać tych nauczycieli religii mojżeszowej, którzy:

a) przed upływem r. 1923 ukończyli 30 lat życia, przed tymże terminem odbyli sześć semestrów wyższych studiów w charakterze studentów oraz 5-cio letnią praktykę szkolną, z czego co najmniej 2 lata w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, jeżeli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna: 1) praktykę za zadowalającą, 2) studia wyższe za dostatecznie udowodnione świadectwami prac seminaryjnych lub egzaminów półrocznych;

b) choć nie mogą się wykazać studjami wyższymi w zakresie wskazanym w punkcie a), czynią jednak zadość wymienionym tam innym warunkom, jeśli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna ich pracę naukową lub pedagogiczną za wybitną;

c) przed 1 stycznia 1923 r. ukończyli przynajmniej 40 lat życia oraz przed tymże terminem 12 lat pracy szkolnej nauczycielskiej, z czego co najmniej 5 lat w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, jeśli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna pracę tę za zadowalającą.

§ 5. Osobom, które uzyskują kwalifikacje zawodowe do nauczania religii mojżeszowej w szkołach średnich

ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych na zasadzie §§ 3 i 4, wyda dyplomy na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który władny jest uzależnić wydanie dyplomu od stwierdzenia należytego władania w słowie i piśmie językiem polskim w wypadkach, gdy ubiegający się o dyplom nie ukończył polskiej szkoły średniej ogólnokształcącej, polskiego seminarjum nauczycielskiego, lub polskiej szkoły wyższej.

Osoby, wymienione w §§ 3 i 4, winny wnieść w ciągu 6 miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia udokumentowane podania drogą służbową do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w przeciwnym razie tracą prawo, przewidziane w §§ 3 i 4.

§ 6. Osoby, które w sposób określony § 2 uzyskują kwalifikacje zawodowe do nauczania religii mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, otrzymają dyplomy na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich od odnośnej komisji egzaminacyjnej.

§ 7. Nauczyciele religii mojżeszowej, którzy nie posiadają kwalifikacji, określonych jednym z powyższych paragrafów, a nie postarają się o ich nabycie przed końcem r. 1928, tracą prawo nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) K. Bartel.

6.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
z dnia 6 grudnia 1926 r.

w sprawie kompetencji kuratorów okręgów szkolnych
białostockiego, poleskiego, wileńskiego i wołyńskiego
w zakresie mianowania, przenoszenia i zwalniania nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Na podstawie punktu 12 art. 4 ustawy z dn. 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządza się, co następuje:

§ 1. Kuratorjom okręgów szkolnych: poleskiego, wileńskiego i wołyńskiego przekazuje się prawo — w granicach obowiązujących przepisów służbowych — mianowania, przenoszenia i zwalniania nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

§ 2. Wymienione w § 1 prawo przekazuje się kuratorowi okręgu szkolnego białostockiego w odniesieniu do nauczycieli, pełniących służbę na obszarze powiatów: lidzkiego, nowogródzkiego, słonimskiego, wołyńskiego, grodzieńskiego i wolkowyskiego oraz gmin: białowieskiej, masiewskiej i suchopolskiej powiatu bielskiego, województwa białostockiego.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Warszawa, dnia 6 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 128, z dnia 30 grudnia 1926 r., poz. 774).

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) K Bartel

7.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 9 grudnia 1926 r.

o nauce szkolnej religii katolickiej.

Na mocy art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 roku o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) i art. 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 324) o zatwierdzeniu układu ze Stolicą Apostolską, określającego stosunek Państwa do Kościoła Rzymsko-Katolickiego, zarządza się co następuje:

§ 1. Zgodnie z art. 130 Ustawy Konstytucyjnej i art. XIII Konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 10 lutego 1925 r. (Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 72, poz. 501) nauka religii katolickiej jest obowiązkową dla uczniów katolików we wszystkich szkołach (z wyjątkiem szkół wyższych) państwowych, publicznych i samorządowych oraz w szkołach prywatnych, korzystających z zasiłków państwowych lub samorządowych, albo posiadających prawa szkół państwowych lub publicznych.

§ 2. Obowiązek władz szkolnych dostarczenia nauczyciela religii istnieje, gdy liczba dzieci katolickich w szkole wynosi co najmniej dwanaście. Gdy ilość dzieci liczby tej nie osiąga, będą dzieci te łączone z dziećmi szkół sąsied-

nich. Gdyby i to nie było możliwem, inspektor szkolny lub dyrektor szkoły zwróci się do miejscowego duszpasterza, lub za porozumieniem się z ordynariuszem do osoby świeckiej o podjęcie się nauczania religii bez wynagrodzenia.

§ 3. Ilość godzin i plan nauki religii katolickiej ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z kompetentnymi władzami kościelnymi.

Nauka religii udzielana będzie na podstawie podręczników, posiadających oprócz aprobaty Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, aprobatę kościelną i poleconych dla szkół przez właściwego Biskupa Diecezjalnego.

§ 4. O udzieleniu urlopu, stabilizacji, zmianach w stosunku służbowym, rozwiązaniu stosunku służbowego, przeniesieniu w stan spoczynku, wdrożeniu śledztwa dyscyplinarnego, nałożeniu kary dyscyplinarnej lub porządkowej, lub orzeczeniu uwalniającem zawiadamia władza szkolna właściwego Biskupa Diecezjalnego.

§ 5. Biskup Diecezjalny wykonywa przysługujące mu prawo wizytacji i nadzoru osobiście lub przez wyznaczonych przez siebie odpowiednich kapłanów (wizytatorów religii), których nazwiska będą podane do wiadomości władz szkolnych.

§ 6. Wizytatorowie, inspektorowie szkolni oraz kierownicy szkół o poziomie średnim mają prawo wizytowania nauki religii katolickiej, nie mogą jednak egzaminować uczniów i winni ograniczyć się do uwag pedagogiczno-dydaktycznych.

Duchownego nauczyciela religii katolickiej w szkołach powszechnych może wizytować tylko inspektor szkolny lub wyższe władze szkolne. Natomiast kierownicy szkół powszechnych mogą tylko być obecni na nauce religii, prowadzonej przez duchownych, bez prawa czynienia jakichkolwiek uwag.

§ 7. Praktyki religijne młodzieży szkolnej katolickiej należą do całości nauczania i wychowania religijnego. Młodzież szkolna jest obowiązana brać w nich udział. Praktyki religijne, obowiązujące młodzież szkolną, są normowane przez władzę duchowną w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i przez władze szkolne wprowadzane w czyn. Obowiązujące praktyki religijne są następujące:

- a) w niedziele i święta oraz na początku i na końcu roku szkolnego wspólne nabożeństwo z egzortą;
- b) co roku wspólne trzydniowe rekolekcje;

c) trzy razy do roku (po rekolekcjach, na początku i przy końcu roku szkolnego) wspólna spowiedź i komunja św. dla młodzieży;

d) wspólna modlitwa przed lekcjami i po lekcjach, przepisana przez właściwą władzę kościelną, a wprowadzona przez władze szkolne.

Czuwanie według istniejących rozporządzeń nad wykonaniem przez młodzież wspólnych praktyk religijnych jest obowiązkiem księży prefektów, dyrekcji i kierownictw szkół i członków grona nauczycielskiego.

Jednorazowe lub dłuższe zwolnienie uczniów, całych klas lub szkoły od poszczególnych obowiązujących wspólnych praktyk religijnych następuje po porozumieniu się dyrekcji i kierownictw szkół z księżmi prefektami.

Termin i miejsca praktyk religijnych układają dyrekcje i kierownictwa szkół z księżmi prefektami.

§ 8. Księża prefekci są nauczycielami i duszpasterzami młodzieży szkolnej w zakresie życia szkolnego. Jest więc ich szczególnym obowiązkiem czuwać nad życiem religijnym i narówni z innymi nauczycielami nad wychowaniem moralnym młodzieży szkolnej. Księża prefekci ze względu na swe stanowisko duszpasterskie mają obowiązek brać udział we wszystkich konferencjach, omawiających sprawę wychowania młodzieży szkolnej.

§ 9. W budżecie corocznym każdej szkoły o poziomie średnim wyznacza się pewną kwotę na potrzeby religijne. Wysokość kwoty ustala się według przepisów, wydanych w tym względzie dla pokrywania wydatków szkoły.

§ 10. Na naukę śpiewu kościelnego należy poświęcić część czasu, przeznaczonego na obowiązkowe nauczania śpiewu. Nauczyciel śpiewu jest obowiązany porozumieć się z księdzem prefektem co do doboru pieśni religijnych.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Warszawa, dnia 9 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 1 z dnia 8 stycznia 1927 r., poz. 9).

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) K. Bartel.

8.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
z dnia 8 stycznia 1927 r.

w sprawie przyznania prywatnym szkołom średnim
ogólnokształcącym praw gimnazjów państwowych.

Zmieniam częściowo rozporządzenie z dnia 7 listopada 1924 r. L. 12600/II, w sprawie przyznawania prywatnym szkołom średnim praw gimnazjów państwowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 20/142 z 1924 r., poz. 206), *) a mianowicie nadaję programowi 11 przytoczonego rozporządzenia następujące brzmienie:

§ 11. Nadawanie szkołom prywatnym praw gimnazjów państwowych odbywa się co roku w miesiącach kwietniu i maju na następny rok szkolny. Nadane prawa obowiązują od września do końca następnego roku szkolnego i ewentualnie na dalszy rok lub lata.

Kuratorja Okręgów Szkolnych przesyłają Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego swoje wnioski o nadanie praw przed 1 kwietnia danego roku i do wniosków dołączają sprawozdania co do każdej szkoły oddzielnie.

Sprawozdania winny się opierać na wizytacjach szkół w danym roku szkolnym.

Warszawa, dnia 8 stycznia 1927 r. (Nr. II. 60/27).

Minister, Kierownik Ministerstwa

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
w. z. (—) W. Żłobicki.

9.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

Dnia 26 stycznia 1927 r.

Nr. I-1440/27

Do

Kuratorjów Okręgów
Szkolnych

W sprawie kwalifikacji absolwentów Kursów
i Studiów Pedagogicznych przy Państwowym Instytucie
Pedagogicznym w Warszawie.

Zmieniając rozporządzenie z dnia 25 maja 1925 roku Nr. 8829/I w sprawie kwalifikacji i uposażenia absolwentów

*) Dz. Urz. Kuratorjum Okr. Szk. Poleskiego 1925 r. Nr. 1, poz. 15.

tów Kursów Naukowych i Studium Pedagogicznego przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie zarządzam co następuje:

1. Absolwentów Kursu Pedagogicznego, Kursów Naukowych i Studium Pedagogicznego przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie uznaję niezależnie od daty uzyskania przez nich dyplomów za posiadających studia wyższe w rozumieniu artykułów 43, 48 i 57 ustawy z dnia 9 października 1923 roku o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska (Dz. U.R.P. Nr. 116, poz. 924) i przyznaję im prawo do pobierania uposażenia według zasad, ustalonych w ustępie 1 art. 43, 48 i ustępie 2 art. 57, począwszy od dnia pierwszego następnego miesiąca po otrzymaniu dyplomu.

Wobec tego uposażenia tych absolwentów należy uzupełnić za czas ubiegły do powyższej wysokości z uwzględnieniem jednak co do art. 48 cytowanej ustawy uposażeniowej postanowień art. 5 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 roku o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918).

2. Nauczycieli publicznych szkół powszechnych, absolwentów powyższych Kursów i Studium nie posiadających przepisanych kwalifikacyj w rozumieniu punktu a, c instrukcji do art. 40 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. Urz. Nr. 1 z 1924 r., poz. 5), zwalniam na mocy postanowień z § 11 art. 22/23 ustawy z dnia 27 maja 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 44 poz. 311) oraz w myśl § 5 Regulaminu egzaminów z dnia 12 maja 1924 r. (Dz. Urz. Nr. 10/132, poz. 94) od egzaminów tam przepisanych.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze znosi wszystkie poprzednie zarządzenia w tej sprawie.

Minister

(—) Dr. Dobrucki.

10.

O K Ó Ł N I K

**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Do Kuratorów Okręgów Szkolnych
w sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych—
uzupełnienie.**

Ustęp pierwszy § 12 okólnika z dnia 30 marca 1926 r. Nr. O. Prez. 1130/26 *) w sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych zmienia się w ten sposób, że w wierszu

*) Dz. Urz. Kuratorjum Okr. Szk. Poleskiego 1926 r. Nr. 5, poz. 53.

przedostatnim po słowach „1/18 części uposażenia“ skreśla się słowa „nauczyciela etatowego“ zaś w ich miejsce dodaje się słowa: „oznaczonego w §§ 1—6“.

Warszawa, dnia 2 listopada 1926 r. (Nr. O. Prez. 11845/26).

Minister, Kierownik Ministerstwa Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicznego
(—) K. Bartel.

11.

O K Ó Ł N I K

**Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych, Śląskiego
Urzędu Wojewódzkiego i Liceum Krzemienieckiego
w sprawie niekwalifikowanych nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich.**

W celu uregulowania sprawy niekwalifikowanych nauczycieli wymienionych szkół przypominam, polecam i zarządzam, co następuje.

1. W zastosowaniu do nauczycieli, którzy byli czynni przed d. 1 stycznia r. 1923.

W myśl art. 12 ustawy z 26 września 1922 r. dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych, wraz ze zmianami, wprowadzonymi ustawą z dnia 16 lipca 1924 (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. z r. 1924 Nr. 18, poz. 178), nauczyciele, którzy rozpoczęli pracę w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich przed 1 stycznia 1923 r., o ile nie postarają się o nabycie przepisanych kwalifikacyj, tracą z końcem 1928 r. prawo nauczania w tych szkołach. Przypominając to postanowienie ustawy, polecam Kuratorjom Okręgów Szkolnych zwrócić szczególniejszą uwagę na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich, których dotyczy ten artykuł. Nauczycieli tych należy raz jeszcze uprzedzić o konieczności zdania przed końcem r. 1928 egzaminu normalnego względnie uproszczonego, jeżeli nie chcą być usunięci od nauczania.

Nauczyciele, którzy przed końcem roku 1926 odbyli co najmniej 5-cioletnią praktykę, uznaną za zadowalającą, a nie będą zdawali egzaminu uproszczonego, lecz egzamin normalny, korzystać będą przy dopuszczeniu do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich z ulgi, przewi-

dzianej rozporządzeniem z dnia 31 maja 1926 r. (Dz. Urz. Min. W. R. O. P. Nr. 13|175, poz. 175). Główne znaczenie tej ulgi polega na zwolnieniu od obowiązku odbywania specjalnej praktyki przedegzaminowej, określonej rozporządzeniem z dnia 3 lipca r. 1927 Nr. II, 7722|26 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11|173, poz. 128), lub też prawidłowego studjum pedagogicznego. Rozszerzając zakres wzmiankowanego rozporządzenia, rozciągam je obecnie również na osoby, które udowodnią odbycie 5-letniej praktyki nie przed końcem 1926, lecz przed końcem 1927 roku.

Jednocześnie wyjaśniam, że rozporządzenie z dnia 31 maja 1926 r. ze wskazaniem przesunięciem terminu odbycia praktyki stosuje się również do osób, które zamiast jednego z warunków, wymienionych w § 1 lit. d) rozporządzenia z dnia 9 października 1924, (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 18|140, poz. 185) spełniają warunek, wskazany § 35 lit. a) lub § 35 lit. b) tego rozporządzenia, przytem § 35 lit. b) należy brać w brzmieniu, ustalonym w rozporządzeniu z dnia 13 marca 1926 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, (175), poz. 171). Oprócz tego postanawiam, że z podobnej ulgi mogą korzystać osoby, zgłaszające się do „egzaminu pedagogicznego“ na podstawie rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38 z r. 1923, poz. 256); (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9 (110), poz. 68). kandydat tej kategorii, który odbył lub odbędzie przed końcem r. 1927 co najmniej 5 letnią praktykę nauczycielską w wymiarze przynajmniej 14 godzin tygodniowo, uznana przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za zadowalającą, może zdawać po egzaminie naukowym (do końca czerwca r. 1928) „egzamin pedagogiczny“, choć nie odbył studjum pedagogicznego lub praktyki dwuletniej według wskazań § 9 wzmiankowanego rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r.

Nauczyciele, którzy mają podstawy do ubiegania się o omawiane ułatwienia, winni wносить podania do Komisji Egzaminacyjnej drogą służbową, przez dyrekcje szkół, które będą przesyłały te podania z opinią do Kuratorium Okręgu Szkolnego. Kuratorja będą je kierowały wraz z załącznikami i odpowiednim wnioskiem do Ministerstwa, w celu ustalenia wartości praktyki w myśl wzmiankowanego rozporządzenia z dnia 31 maja r. 1926.

2) W zastosowaniu do nauczycieli, uczących po 1 Stycznia 1923 r. na zasadzie zezwolenia, udzielonego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Jeżeli okres nauczania bez kwalifikacyj, przyznany na-

uczycielowi na mocy art. 3 wyżej przytoczonej ustawy, uplynie, zanim dany nauczyciel zdoła uzyskać przepisane kwalifikacje zawodowe, nauczyciel ten winien być — zgodnie z art. 1 i 3 wyżej powołanej ustawy — usunięty od dalszego nauczania. Jedynie w razie bezwzględnej konieczności — jeśli zezwolenie na nauczanie wygasa w ciągu roku szkolnego, — Kuratorjum może ze względu na dobro szkoły zawiesić usunięcie nauczyciela, uczącego na mocy zezwolenia już przez 4 lata, nie na dłużej jednak, niż do końca tego roku szkolnego, w ciągu którego mija okres 4-letni nauczania bez kwalifikacyj. Z ulgi takiej nie mogą korzystać nauczyciele, którzy otrzymali zezwolenie na nauczanie w czasie krótszym, niż 4 lata, i którym Minister W. R. i O. P. odmówił przedłużenia tego zezwolenia. Nauczycielom, usuniętym ze szkoły po wyczerpaniu zezwolenia a nie mającym podstaw do korzystania z ulg, wskazanych poniżej, pozostaje tylko jedna droga powrotu do zawodu nauczycielskiego, a mianowicie uzyskanie pełnych kwalifikacyj zawodowych, które zdobyć mogą przez odbycie — po zdaniu egzaminu naukowego — prawidłowego studjum pedagogicznego, określonego w § 1 lit e) rozporządzenia z dnia 9 października 1924 r., oraz przez zdanie egzaminu nauczycielskiego (pedagogicznego).

Nauczyciele, uczący na zasadzie zezwolenia — o ile chcą mieć możność odbycia praktyki przedegzaminowej — winni z uwagi na termin przewidziany art. 3 wyżej przytoczonej Ustawy oraz w myśl § 1 lit e) rozporządzenia z dnia 9 października 1924 r. (Dz. Urz. Nr. 18 (140) i §§ 2 i 4 rozporządzenia z dnia 3 lipca 1926 r. Nr. II 7722/26 (Dz. Urz. Nr. 11 (173) zdać egzamin naukowy (§ 1 lit. d.) lub § 35 lit a) i b) rozporządzenia z dnia 9 października r. 1924) — najpóźniej w ciągu pierwszego dwulecia swej pracy nauczycielskiej, przytem w takim terminie, aby po zdaniu egzaminu naukowego, a przed zdaniem egzaminu nauczycielskiego (względnie pedagogicznego) mieli jeszcze do rozporządzenia na wspomnianą praktykę dwa pełne lata szkolne (t. j. lata, liczone od dnia 1 września jednego roku do dnia 1 września roku następnego). Pragnąc jednak uwzględnić różnorodność stosunków i trudności życiowe, przewiduję jeszcze na przeciąg określonego czasu odchylenie od tej zasady i dodaję do rozporządzenia z dnia 9 października 1924 r. następujący przepis przejściowy:

§ 37. Do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich mogą być dopuszczone osoby, które uczyły lub uczyły na zasadzie zezwolenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, przewidzianego w art. 3 ustawy z dnia 26 września 1922 r., i które, czyniąc zadość warun-

kom, wymienionym w § 1 lit. a) b) c) f) tego rozporządzenia, ponadto:

1) spełniły już lub spełnią przed 1 września 1927 r. jeden z warunków, wymienionych w § 1 lit. d) lub § 35 lit. a), b);

2) odbyły lub odbędą przed tym terminem co najmniej 3-letnią praktykę nauczycielską, w wymiarze przynajmniej 8 godzin tygodniowo, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek właściwego Kuratorium Okręgu Szkolnego za odpowiednią i zadowalającą, choćby nawet ta praktyka całkowicie lub częściowo przypadła na czas przed spełnieniem jednego z warunków, wskazanych w § 1)“.

Podobnie do egzaminu pedagogicznego, przewidzianego rozporządzeniem z 29 stycznia 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9 (110), poz. 68) mogą być dopuszczone osoby, które ucza lub uczyły na zasadzie zezwolenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i które, czyniąc zadość warunkom, wymienionym w § 7 tego rozporządzenia, ponadto:

1) zdały lub zdadzą przed 1 września 1927 r. egzamin naukowy, przewidziany przytoczonym rozporządzeniem;

2) odbyły lub odbędą przed tym terminem co najmniej 3-letnią praktykę nauczycielską w wymiarze przynajmniej 8 godzin tygodniowo, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek właściwego Kuratorium Okręgu Szkolnego za odpowiednią i zadowalającą, choćby nawet ta praktyka całkowicie lub częściowo przypadła na czas przed zdaniem egzaminu naukowego.

Jednocześnie zmieniam brzmienie § 13 powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 3 lipca r. b. Nr. 7722/26, w sposób następujący:

„§ 13. Pracę nauczycielską w szkole, wykonaną po spełnieniu jednego z warunków wymienionych w § 1 lit. d) i w § 35 lit. a) i b) rozporządzenia z dnia 9 października 1924 r., a przed końcem roku szkolnego 1925/26, Kuratorium może w wypadkach, w których to uzna za dostatecznie uzasadnione, zaliczyć również w charakterze praktyki przedegzaminowej, chociaż nie była w tym charakterze zgóry przez władze szkolne zatwierdzona“.

Wyjaśniam przytem, że zarówno zmieniony § 13 rozporządzenia Nr. II. 7722/26, jak nowy przepis, przejściowy, dołączony jako § 37 do rozporządzenia z dnia 9 października 1924 r., mają zastosowanie na obszarze wszystkich okręgów szkolnych bez względu na postanowienia § 1 roz-

porządzenia z dnia 3 lipca Nr. II. 7722/26 (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 11 (173), poz. 129).

3. Zarządzenia, zawarte w niniejszym okólniku, wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Warszawa, dnia 20 listopada 1926 r. (Nr. II. 13771/26).

Minister, Kierownik Ministerstwa

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) K. Bartel.

12.

OKÓLNİK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych w sprawie gimnazjalnych egzaminów dojrzałości zdawanych w języku niepolskim.

Nawiązując do § 2 rozporządzenia z dnia 31 marca 1926 r. Nr. II. 4030/26 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7/169 z 1926 r., poz. 55) *) postanawiam co następuje:

Dla absolwentów gimnazjów prywatnych bez praw, które prowadzone są w takim języku nauczania, w jakim naucza się w gimnazjach państwowych lub prywatnych, posiadających prawa, mogą być zorganizowane egzaminy dojrzałości w języku nauczania szkoły.

Natomiast absolwenci gimnazjów prywatnych, dla których nie istnieje odpowiednik pod względem języka nauczania w gimnazjach państwowych lub prywatnych z prawami, muszą zdawać egzamin dojrzałości tylko w języku polskim.

Warszawa, dnia 29 listopada 1926 r. (Nr. II.—13593/26).

Minister, Kierownik Ministerstwa

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) Bartel.

13.

OKÓLNİK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych i Liceum Krzemienieckiego w sprawie zamykania szkół z powodu epidemii.

Z powodu bardzo często zdarzających się przypadków zbyt pochopnego zamykania szkół przez zarządy szkół na

*) Dz. Urz. Kuratorium Okr. Szk. Poleskiego 1926 r. Nr. 5 poz. 48.

wniosek lekarzy urzędowych, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych (Departament Służby Zdrowia) przypomina obowiązujące przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych. Przepisy te, dotyczące wszystkich szkół i zakładów wychowawczych, wydane zostały w r. 1918 przez Ministerstwo W. R. i O. P. (Dz. Urz. z 1918 r. Nr. 3, poz. 10) w porozumieniu z ówczesnym Ministerstwem Zdrowia Publicznego.

W sprawie zaś zamykania szkół w przypadkach chorób zakaźnych Komisja międzyministerjalna ustala następujące przepisy:

W przypadkach Kiedy należy zamknąć klasę lub całą szkołę?

płonicy (szkarlatyny) i błonicy (dyfterytu)

Jeżeli w tej samej klasie zdarzyło się kilka przypadków zachorowań na płonicę, poddać klasę odkażeniu i zamknąć ją na 2 tygodnie. Jeżeli liczne przypadki zdarzyły się w kilku klasach, zamknąć szkołę co najmniej na 2 tygodnie i poddać całą szkołę odkażeniu.

ospy naturalnej

W razie choćby jednego przypadku ospy naturalnej zamknąć szkołę dla dokonania odkażenia. Współkołegom chorego zaszczepić ospę. U reszty sprawdzić, czy szczepienie powtórne wypadło pomyślnie.

tyfusu (duru) plamistego

W razie choćby jednego przypadku zachorowania ucznia w szkole zamknąć szkołę dla dokonania odkażenia, zbadać wszystkie dzieci, czy nie mają wszawicy, a w razie potrzeby poddać je i ich odzież odewszaniu.

odry

Jeżeli więcej, niż czwarta część dzieci w klasie zapadła; klasę zamknąć na 2 tygodnie. Uwzględnić liczbę dzieci, które odry nie przebywały.

krztuśca (koklusz)

W razie licznych przypadków krztuśca zamknąć klasę lub szkołę dla dokonania odkażenia.

drewnicy karku

W razie kilku przypadków zamknąć szkołę dla dokonania odkażenia.

tyfusu (duru) brzuszego

W razie wystąpienia kilku przypadków zachorowań w szkole poddać

badaniu wodę po picia w szkole i odkażać miejsca ustępowe. Zamykanie szkół jest zbędne.

biegunki krwawej (czerwonki—dyzenterji)

W razie wystąpienia kilku przypadków o złośliwym przebiegu zamknąć szkołę na trzy dni i poddać ją odkażeniu, zwłaszcza miejsca ustępowe.

W przypadkach różyczki, ospy wietrznej, świnki zamknąć szkół lub klas nie należy.

Uwaga: przez odkażanie klas lub szkoły rozumieć należy: staranne wyszorowanie podłogi, kilkakrotne wytarcie ścian, sprzętów, zwłaszcza ławek, ram okiennych ścierkami, przepojonemi rozcieńczoną wodą krezolową (4 łyżki rozcieńczonego mydła krezolowego na litr wody) lub zmoczonymi w roztworze sublimatu (pastylka jednogramowa sublimatu na litr wody). W czasie odkażania pomieszczenia szkolne należy starannie wietrzyć.

Terminy niedopuszczania do szkoły chorego dziecka oraz osób z pośród personelu nauczycielskiego i służebnego w przypadkach o przebiegu normalnym, jak również terminy niedopuszczania do szkoły, po odosobnieniu chorego, tych jego współmieszkańców, którzy poprzednio danej choroby nie przechodzili, podane są w Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 marca 1918 r. oraz w biuletynie Ministerstwa Zdrowia z tegoż roku.

Ministerstwo nakoniec zaznacza, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólnikiem Generalnego Dyrektora Służby Zdrowia z dn. 6 listopada 1926 r. Nr. Z. Z. 9321/26 Z. 17 zawiadomiło o powyższem wojewódzkie urzędy zdrowia i lekarzy urzędowych.

Warszawa, dnia 13 grudnia 1926 r. (Nr. O. Prez. 12320/26).

Za Ministra, Kierownika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
w. z. (—) **W. Żłobicki.**

14.

O K Ó Ł N I K

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych i Województwa śląskiego w sprawie kobiet-lekarek i nauczycielek gimnastyki.

Ponieważ wykonywanie opieki higieniczno-lekarskiej nad dźiatwą szkolną niewątpliwie daje wówczas większe

wyniki, skoro między lekarzem szkolnym a uczniem lub uczenicą zapanuje możliwie większa szczerłość i otwartość, co w szkołach żeńskich zachodzi wtedy, gdy opiekę tę sprawuje kobieta-lekarz, przeto zarządzam, ażeby w żeńskich szkołach średnich ogólnokształcących, w żeńskich seminarjach nauczycielskich i ochroniarskich, w żeńskich szkołach zawodowych tak państwowych, jak prywatnych tam, gdzie to jest możliwe i gdzie się znajdują odpowiednie siły, Kuratoria powoływały ew. zatwierdzały na stanowiska lekarzy szkolnych wyłącznie kobiety-lekarki.

Analogicznie, ze względu na właściwości płci, na pewną odrębność ćwiczeń cielesnych dla dziewcząt, zwłaszcza w okresie dojrzewania i w okresie późniejszym, zarządzam, ażeby w żeńskich szkołach średnich ogólnokształcących, w żeńskich seminarjach nauczycielskich i ochroniarskich, w żeńskich szkołach zawodowych, tak państwowych, jak i prywatnych, Kuratoria powoływały, a gdy chodzi o szkoły prywatne — zatwierdzały na stanowiska nauczycieli gimnastyki przede wszystkim siły żeńskie.

Warszawa, dnia 20 grudnia 1926 r. (Nr. O. Prez. 12528/26).

Za Ministra, Kierownika Ministerstwa

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) W. Żłobicki

w. z. Podsekretarza Stanu.

15.

OKÓLNİK

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych w sprawie wypełnienia obowiązku szkolnego przez dzieci, uczęszczające do szkół prywatnych.

Doszło do wiadomości Ministerstwa, że władze szkolne pociągają niekiedy rodziców do zapisywania i posyłania do publicznych szkół powszechnych dzieci w wieku szkolnym, które uczęszczają do szkół prywatnych, niezbadanych przez władze co do ich poziomu nauczania.

Wobec tego przypominam, że w myśl obowiązujących przepisów dzieci w wieku szkolnym mogą uczynić zadość obowiązkowi szkolnemu także w szkołach prywatnych wszelkiego typu (niezależnie od języka nauczania w danej szkole), o ile szkoły te istnieją legalnie na zasadzie udze-

lonej przez właściwe władze szkolne koncesji i zapewniają młodzieży szkolnej regularną naukę w zakresie nie niższym, niż w publicznych szkołach powszechnych.

Warszawa, dnia 5 stycznia 1927 r. (Nr. I. 147/27).

Minister, Kierownik Ministerstwa
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
(—) K. Bartel.

16.

OKÓLNİK

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych w sprawie nauki religii w publicznych szkołach powszechnych.

Mając na uwadze, że w myśl art. 120 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1921 r. w każdym zakładzie naukowym, którego program obejmuje kształcenie młodzieży poniżej lat 18, utrzymywanym w całości lub w części przez Państwo lub ciała samorządowe, jest nauka religii dla wszystkich uczniów obowiązkowa, oraz, że na zasadzie programu nauki, przepisanego dla szkół powszechnych, nauka religii wchodzi w zakres obowiązkowych przedmiotów nauczania, przypominam wynikający z powyższych postanowień dla wszystkich właściwych organów szkolnych, a w szczególności dla inspektorów szkolnych, obowiązek ścisłego przestrzegania, aby nauka religii w szkołach była należycie uwzględniana w stosunku do dzieci szkolnych, należących do wszystkich wyznań religijnych, uznanych w Państwie.

Celem odpowiedniego zabezpieczenia nauki religii młodzieży szkolnej, należy stosować się do postanowień następujących:

1. W każdej publicznej szkole powszechnej, w której liczba dzieci szkolnych pewnego wyznania wynosi co najmniej 12, ma być dla tych dzieci zapewniona nauka religii w 2 godzinach tygodniowo, bądź w szkole miejscowej, bądź też przy sprzyjających warunkach w najbliższej szkole sąsiedniej.

2. W miejscowościach, gdzie jest więcej publicznych szkół powszechnych, można celem łatwiejszego zapewnienia nauki religii kierować młodzież, należącą do tego samego wyznania, do jednej szkoły.

W razie niemożności zastosowania tego sposobu jest rzeczą wskazaną wówczas, gdy liczba dzieci jednego wyznania, uczęszczających do różnych publicznych szkół

powszechnych, wynosi w sumie conajmniej 12, urządzić dla tych dzieci naukę ich wyznania w jednej ze szkół w 2 godzinach tygodniowo, w porze oznaczonej na podstawie wzajemnego porozumienia się kierowników zainteresowanych szkół tak, aby wszystkie dzieci szkolne danego wyznania miały możność korzystania z nauki religii.

3. Jeżeli w szkole liczba dzieci, należących do pewnego wyznania, jest znaczniejsza, wówczas dla nauki religii należy utworzyć, uwzględniając dzieci szkolne z różnych klas (oddziałów), specjalne grupy, liczące w zasadzie nie więcej, niż po 40 dzieci, i dla każdej grupy przeznaczyć po 2 godziny nauki religii w tygodniu. Zasadę podziału dzieci na grupy i ilość grup ustala w każdym poszczególnym wypadku Kuratorjum na podstawie wniosku inspektora szkolnego.

4. Katalogi i świadectwa szkolne, dotyczące postępu uczniów w poszczególnych przedmiotach nauki, mają zawierać także ocenę z nauki religii.

Od rodziców (względnie prawnych opiekunów) dzieci szkolnych, które z powodu braku warunków nie otrzymują nauki religii w szkole, kierownicy szkół mają żądać przedstawienia zaświadczenia właściwej zwierzchności duchownej, stwierdzającego, że dziecko otrzymywało naukę religii w domu i z jakim skutkiem. Na zasadzie takiego zaświadczenia, które dołącza się do katalogu szkolnego, należy wpisać w katalogu i świadectwie ocenę z nauki religii.

Dopiero, gdyby powyższe wezwanie kierownika szkoły do rodziców nie odniosło skutku, można wydać dziecku świadectwo bez oceny z nauki religii, zaznaczając w katalogu i na świadectwie, że nauki religii danego wyznania w szkole nie udzielano.

Warszawa, dnia 5 stycznia 1927 r. (Nr. I. 148/27).

Minister, Kierownik Ministerstwa
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
(—) K. Bartel.

17.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych, inspektorów szkolnych i nauczycielstwa publicznych szkół powszechnych
w sprawie jednorocznego kursu w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie w roku szkolnym 1927/28.

Dnia 10 września 1927 roku rozpoczyna się w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie

(Plac Trzech Krzyży 4 — 6) jednoroczny kurs przygotowania nauczycieli do pracy w szkołach specjalnych dla dzieci anormalnych: głuchoniemych, niewidomych, umysłowo upośledzonych i moralnie zaniedbanych. O przyjęcie na kurs ten mogą ubiegać się nauczyciele publicznych szkół powszechnych, posiadający:

- 1) pełne kwalifikacje nauczycielskie,
- 2) conajmniej 2 lata praktyki nauczycielskiej i najwyżej 35 lat życia,
- 3) odpowiednie zdrowie,
- 4) znajomość przynajmniej jednego z języków obcych: angielskiego, francuskiego lub niemieckiego.

Śluchacze będą obowiązani poza studjami w Instytucie do pracy pomocniczej w odpowiednich szkołach specjalnych w Warszawie, a po ukończeniu kursu do pracy nauczycielskiej w szkołach specjalnych, wskazanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. przynajmniej w ciągu 3 lat.

Nauczyciel, korzystający z płatnego urlopu dla studjów, który po ukończeniu studjów nie wywiąże się z własnej winy z przyjętego obowiązku 3-letniej pracy w szkołach specjalnych, będzie obowiązany do zwrotu całorocznego uposażenia.

Podania do Ministerstwa W. R. i O. o przyjęcie do Instytutu należy wnosić w drodze służbowej najpóźniej do dnia 1 kwietnia r. b., dołączając do nich:

- 1-o Własnoręczny opis życia i pracy dotychczasowej.
- 2-o. Metrykę urodzenia.
- 3-o. Świadectwo lekarskie o stanie zdrowia.
- 4-o. Oryginalne świadectwo z odbytych studjów.
- 5-o. Dokumenty, stwierdzające czas i rodzaj pracy.

O ostatecznem przyjęciu do Instytutu decydować będzie egzamin, który się odbędzie dnia 2 lipca r. b. (o godz. 8 rano) w Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie — a polegający na zreferowaniu przez kandydata jednej ze wskazanych poniżej książek (stosownie do wyboru przez kandydata):

1. A. Binet. Pojęcia nowoczesne o dzieciach. Przekład M. Szymanowskiej, Warszawa 1919. Biblioteka Dziel Wyborowych.
2. John Dewey. Szkoła a społeczeństwo. Warszawa 1924. Książnica-Atlas.
3. John Dewey. Szkoła a dziecko. Warszawa, Książnica-Atlas (bez daty).
4. F. Foerster. Szkoła i charakter. Wydanie IV. Warszawa 1919. Gebethner i Wolff.

Kandydaci, których egzamin wypadnie pomyślnie, będą przyjęci do Instytutu, o czem nastąpi osobne zawiadomienie w ciągu miesiąca lipca.

Wobec ograniczenia liczby urlopów płatnych na studia, kandydaci zechcą zaznaczyć w podaniach, czy nie reflektują na otrzymanie bezpłatnego urlopu na studia. Podania kandydatów Inspektoraty Szkolne prześlą Kuratorjum do dnia 15 b. r., Kuratorja zaś skierują je do Ministerstwa W. R. i O. P. z odpowiedniami wnioskami: opinią o pracy, uzdolnieniach ogólnych i pedagogicznych kandydatów — najpóźniej do dnia 25 kwietnia r. b.

Ministerstwo W. R. i O. P. osobno zawiadomi Kuratorja, którzy ze zgłoszonych kandydatów mają przybyć na egzamin wstępny, oraz którzy zostali przyjęci na kurs.

Warszawa, dnia 7 stycznia 1927 r. (Nr. I. 80/27).

Za Ministra, Kierownika Ministerstwa
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) **W. Żłobicki**

Dyrektor Departamentu

18.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

Dnia 10 grudnia 1926 roku

Nr. I-13236/26.

Do

Kuratorjów Okręgów
Szkolnych

W sprawie używania pieczęci z godłem państwowem przez publiczne szkoły powszechne.

W odpowiedzi na liczne zapytania w sprawie wzoru pieczęci dla publicznych szkół powszechnych wyjaśniam i zarządzam, co następuje:

Dokumenty o charakterze publicznym (np. świadectwa) wydawane przez kierownictwo publicznych szkół powszechnych, podpadające pod pojęcie „władz i urzędów państwowych“, o których mowa w ustępie drugim art. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 69. poz. 416), winny posiadać odcisk pieczęci urzędowej według wzoru Nr. 3 załączonego do powołanej wyżej ustawy, z tą jednak zmianą, iż napis w otoku winien zawierać zamiast słów: „Rzeczpospolita Polska (nazwa urzędu) — słowa: „Kierownictwo

publicznej szkoły powszechnej (N. lub nazwa szkoły)

w.....“.

Używanie odcisku tej pieczęci na aktach, nie mających charakteru dokumentów publicznych (np. korespon-

dencji bądź to z władzami, bądź z osobami prywatnymi) jest niedopuszczalne.

Celem wprowadzenia w życie niniejszego zechcą P. P. Kuratorowie wydać stosowne zarządzenia.

Za Ministra, Kierownika Ministerstwa

w. z. (—) **W. Żłobicki.**

Podsekretarz Stanu

Kuratorjum

Brześć n.B., dn. 22.XII-1926 r.

Okręgu Szkolnego Poleskiego

Nr. O. 25530/26.

Do Inspektorów szkolnych i Kierowników publicznych szkół powszechnych.

Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 grudnia 1926 r. Nr. I-13236/26 w sprawie używania pieczęci z godłem państwowem przez publiczne szkoły powszechne podaje do wiadomości i zastosowania.

Pieczęć z godłem państwowem, używana przez Kierownictwa publicznych szkół powszechnych winna odpowiadać wzorowi Nr. 3, załączonemu do ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 69. poz. 416), to znaczy, że wielkość pieczęci winna być taka sama jak pieczęci, używanych przez władze państwowe I i II instancji. Jednak napis w otoku winien mieć brzmienie, ustalone w rozporządzeniu Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 10 grudnia 1926 r. Nr. 13236/26.

Kurator Okręgu Szkolnego

p. o. (—) **Dr. Zegarski.**

19.

Ministerstwo Wyznań
Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Warszawa, dnia 3.I 1927 r.

Nr. O. Prez. 14023/26

Do

Wszystkich Władz i Urzędów podległych bezpośrednio Ministerstwu

W. R. i O. P.

W sprawie interwencji posłów i senatorów,

Na posiedzeniu w dniu 16 grudnia 1926 r. Rada Ministrów powzięła następujące uchwały w sprawie interwencji posłów i senatorów, podane do wiadomości okólnikiem P. Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1926 r. Nr. 124 (17988).

a) Rada Ministrów stwierdza, że interwencje u władz rządowych klubów poselskich — jako instytucyj nie opartych na żadnych normach prawnych — nie stwarzają konstytucyjnego obowiązku reagowania na nie (chyba że są zgłoszone w formie interpelacyj).

b) Rada Ministrów stwierdza, że interwencje poszczególnych posłów i senatorów w sprawach prywatnych poszczególnych osób — o ile nie są zgłoszone w formie interpelacyj — nie stwarzają również konstytucyjnego obowiązku reagowania na nie i winne być traktowane jako interwencje osób prywatnych;

c) Rada Ministrów stwierdza, że interwencje poszczególnych posłów i senatorów w sprawach, w których wchodzi w grę interes publiczny, a zwłaszcza żywotne interesy ich okręgów wyborczych, nie stwarzają wprawdzie również wyraźnie przez Konstytucję unormowanego obowiązku reagowania na nie, (chyba że są zgłoszone w formie interpelacyj), że jednakowoż takie interwencje stanowią naturalny objaw interesowania się reprezentantów ludności jej sprawami i z tego względu są w zupełności dopuszczalne.

Podając powyższe do wiadomości, polecam ściśle przestrzeganie zasad w uchwałach tych ustalonych.

Za Ministra, Kierownika Ministerstwa
Podsekretarz Stanu
w. z. (—) **W. Żłobicki.**

20.

Ministertwo
Wyznań Religijnych i Oświe-
cenia Publicznego

Do

Dnia 21 stycznia 1927 r.

Kuratorów Okręgów

Nr. I-490/27.

Szkolnych.

W sprawie konferencyj nauczycielskich.

Polska Macierz Szkolna pismem z dnia 10 stycznia r.b. Nr. 233/27 zwróciła się do Ministerstwa z zaofiarowaniem wykładowców w dziale bibliotekarstwa na konferencje nauczycielskie.

Zechce więc Kuratorjum powiadomić Inspektorów Szkolnych, że w razie postawienia na porządku dziennym konferencji nauczycielskiej referatu o prowadzeniu bibliotek mogą, gdy tego zajdzie potrzeba, zwracać się do Biura Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie; (Krakowskie Przedmieście Nr. 7 m. 4) z prośbą o wysłanie prelegenta

Zgłoszenie o prelegenta winno nastąpić na dwa tygodnie przed terminem konferencji.

Za Ministra
(—) **W. Żłobicki**
Dyrektor Departamentu

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego Poleskiego
Nr. I-1961/27.

Brześć n.B. d. 12 lutego 1927r.

Inspektorom Szkolnym Okręgu Szkolnego Poleskiego podaje się do wiadomości i wykorzystania.

Kurator Okręgu Szkolnego.
p. o. (—) **Dr. Żegarski.**

21.

Kuratorjum Brześć n.B., dn. 22.XII-1926 r.
Okręgu Szkolnego Poleskiego
Nr. 0-25527/26

Do Dyrekcji państwowych i prywatnych gimnazjów i seminarjów nauczycielskich oraz Kierownictw preparand nauczycielskich i szkół powszechnych.

W sprawie filmu p. t. „Ekspedycja do Afryki Podzwrotnikowej F. A. Ossendowskiego.

Wyświetlany jest obecnie w Warszawie przez kinematograf „Filharmonja“ film p. t. „Ekspedycja do Afryki Podzwrotnikowej F. A. Ossendowskiego“.

Podkreślając wartość dydaktyczną tego pierwszego podróżniczego filmu polskiego, Kuratorjum poleca, by Dyrekcje i Kierownictwa zachęciły młodzież do obejrzenia tego filmu względnie zorganizowały w tym celu zbiorowe wycieczki szkolne w razie wyświetlania omawianego filmu w danej miejscowości Okręgu Szkolnego Poleskiego.

Kurator Okręgu Szkolnego
p. o. (—) **Dr. Żegarski.**

22.

Kuratorjum Brześć n.B., dn. 12.II-1927 r.
Okręgu Szkolnego Poleskiego
Nr. 0-2209/27

Do Wydziałów i Oddziałów Kuratorjum, Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich, Kierownictw państwowych

preparand nauczycielskich oraz Inspektorów Szkolnych Okręgu Szkolnego Poleskiego.

W sprawie podawania w nagłówku treści pism.

Okólnikiem z dnia 22 stycznia 1927 r. Nr. 0. Prez. 348/27 Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządził, że dla zaoszczędzenia czasu i pracy urzędników, rozdziałających korespondencję, wpływającą do Ministerstwa W.R. i O.P. jak i władz niższych, oraz wpisujących treść pism wchodzących do dzienników, wszelkie pisma urzędowe, przesyłane Ministerstwu W. R. i O. P. i innym władzom, zaopatrywać należy w krótką treść sprawy poruszonej w piśmie. Treść tę należy zamieszczać po lewej stronie u góry pod numerem bieżącym dziennika.

Polecam bezwzględne przestrzeganie powyższego zarządzenia i odpowiednie pouczenie nauczycielstwa.

Kurator Okręgu Szkolnego

p. o. (—) **Dr. Zegarski.**

23.

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego Poleskiego

Nr. I-2794/27.

Dnia 14 lutego 1927 r.

Do
Panów Inspektorów
Szkolnych
Okręgu Szkolnego
Poleskiego

W sprawie prenumeraty „Płomyka“ i „Płomyczka“.

W związku z akcją „Miesiąca Książki dla młodzieży szkół powszechnych“ zechcą Panowie Inspektorowie czynić starania gorliwe, aby każda szkoła, a w więcej, klasowych możliwie każda klasa, prenumerowała „Płomyk“ i „Płomyczek“. Jest to tygodnik bardzo lubiany i chętnie czytany przez dzieci, to też Kuratorjum wyraża nadzieję, że Panowie Inspektorowie dolożą wszelkich starań, by w krótkim czasie liczba prenumeratorów tego piśmka zwiększyła się na obszarze Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego conajmniej dwukrotnie (obecnie liczba prenumeratorów wynosi 413).

Roczniki „Płomyka“ z końcem roku oprawione, nadają się bardzo dobrze do bibliotek szkolnych.

Adres Redakcji i Administracji „Płomyka“ Warszawa, ulica Świętokrzyska № 18, konto czekowe w P.K.O. Nr. 6880.

Kurator Okręgu Szkolnego

p. o. (—) **Dr. Zegarski.**

24.

OKÓLNİK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego
z dnia 14.II.1927 r. Nr. I-2795/27.

Do PP. Inspektorów Szkolnych

w sprawie wyboru kandydatów do komisji kwalifikacyjnych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli oraz z § 12 rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 22.XII-1926 r. (Dz. Ust. Rz. Pol. Nr. 131 ex 1926), polecam Panom Inspektorom podległych mi powiatów, aby w czasie do dnia 31 marca 1927 roku zwołali powiatowe konferencje stałych nauczycieli publicznych szkół powszechnych celem wyboru kandydatów do komisji kwalifikacyjnych.

Sposób przeprowadzenia wyborów podany jest w § 12 wzmiankowanego rozporządzenia.

Kurator Okręgu Szkolnego
p. o. **Dr. Zegarski** wr.

25.

OKÓLNİK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego
z dnia 14.II.1927 r. Nr. O-2796/27.

Do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich Okręgu Szkolnego Poleskiego

w sprawie wyboru kandydatów do komisji kwalifikacyjnych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli oraz z § 12 rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 22.XII-1926 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 131 ex 1926) polecam Dyrekccjom gimnazjów i seminarjów nauczycielskich, aby w czasie do dnia 31 marca 1927 r. zwołały Rady Pedagogiczne celem wyboru kandydatów do komisji kwalifikacyjnych.

Sposób przeprowadzenia wyborów podany jest w § 12 wzmiankowanego rozporządzenia.

Kurator Okręgu Szkolnego
p. o. **Dr. Zegarski** wr.

**Poleski Urząd W jewódzki
Wydział Zdrowia Publ.**

Dnia 31 grudnia 1926 roku.
L. V. 7601

Do

wszystkich Starostw

Leczenie sanatoryjne funk-
cjonariuszy państw. Województwa Poleskiego

Na zasadzie reskryptu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 2 grudnia 1926 roku Nr. O. Z. 8170/26 Poleski Urząd Wojewódzki komunikuje, że sanatoria przeciwgruźlicze w Otwocku, Rudce, Supraślu i Sanatorium Czerwonego Krzyża w Zakopanem, zostały uznane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych jako zakłady, w których może mieć miejsce leczenie gruźlicy w myśl ustępu 1-go § 7 rozp. Rady Ministr. z dnia 4-go sierpnia 1926 r. (Dz. U. Nr. 95 poz. 555).

Za leczenie funkcjonariuszów państwowych i członków ich rodzin w tych zakładach Skarb Państwa opłaca jedynie 75% taksy, ustanowionej dla szpitali państwowych i samorządowych w siedzibie Urzędu Wojewódzkiego, w którego okręgu leczenie się odbyło, resztę należności pokrywa funkcjonariusz państwowy.

Podanie o skierowanie na leczenie do jednego z wymienionych sanatoriów zainteresowany funkcjonariusz państwowy w drodze służbowej składa Lekarzowi Powiatowemu wg terytorjalnej przynależności, załączając świadectwo lekarza pomocy dla urzędników państwowych.

Lekarze powiatowi powyższe podania wraz z swoją opinią przesyłają do Urzędu Wojewódzkiego do decyzji.

O powyższem zechcą P. P. Starostowie powiadomić wszystkie Urzędy Państwowe, znajdujące się na terenie odnośnych powiatów.

Za Wojewodę **Zaroski** wr.
Naczelnik Wydz. Zdrowia Publ.

Kuratorjum Brześć n/B., dn. 12.II 1927 r.
Okręgu Szkolnego Poleskiego

Nr. O-900/27.

Do Dyrekcyj państwowych gimnazjów i seminarjów nauczycielskich, Kierownictw preparand, Inspektorów Szkolnych oraz Nauczycielstwa Okręgu Szkolnego Poleskiego.

Powyższe pismo Poleskiego Urzędu Wojewódzkiego, Wydział Zdrowia Publicznego, z dnia 31 grudnia 1926 r. L. V-7801 w sprawie leczenia sanatoryjnego funkcjonariuszów państwowych podaje się do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego
p. o. (—) **Dr. Zegarski.**

C Z Ę Ś Ć N I E U R Z Ę D O W A

27.

Nauczyciel jako czynnik kulturalny na wsi.

Wielkie jest, szczerne zadanie nauczyciela jako wychowawcy młodzieży. Jego stanowisko w społeczeństwie, gdy spełnia to zadanie w myśl idei służby dla Państwa i Ojczyzny jest jednym z pierwszych. Wychowawca dźwierża bowiem w ręku swym wpływ na przyszłe losy Kraju—od jego pracy zależy oblicze duchowe młodzieży i całego społeczeństwa.

Lecz nie o pracy ściśle szkolnej nauczyciela, nawet nie o jego roli w oświacie pozaszkolnej chcemy dziś pomówić, temat ten, bardziej znany, pozostawimy na później. Mamy na myśli przedewszystkiem niesłuchanie ważny dział pracy nauczycielskiej, który także oddziałuje wychowawczo, choć nie dotyczy tyle szerzenia dóbr duchowych, ile udostępnienia dóbr materialnych. Tej roli nauczyciela jako szerzyciela wyższej kultury rzeczowej na wsi chcemy poświęcić kilka uwag, bardzo na czasie szczególnie u nas na Polesiu.

Kto przejechał wzdłuż i w szerz województwo nasze, miał nie mało sposobności stwierdzić smutny stan kultury rzeczowej u nas. Choć niepodobna zamykać oczu na inne braki, których jest legion, nie możemy pominąć tych, których usunięcie jest w pierwszym rzędzie w mocy nauczycielstwa, najliczniejszego odłamu inteligencji na Kresach. Jest w jego mocy tem więcej, że dla tego rodzaju pracy kulturalnej szkoła, posiadająca choć skrawek ziemi (a takich jest u nas coraz więcej), stanowi ośrodek wprost idealny. Na Polesiu mamy tyle zaległości w pracy na wszystkich polach, że szkoła w tych warunkach, znajdując się w rękach ludzi ożywionych zapalem twórczym i odpowiednio przygotowanych do pracy kulturalnej, może odegrać podobną rolę pionierską, jaką w średniowieczu odegrały w Europie napół barbarzyńskiej klasztor cystersów i kartuzów.

Weźmy pierwszy z brzegu przykład. Na Polesiu do dnia dzisiejszego uprawia się pszczelnictwo na sposób, znany w całej Polsce jeszcze w w. XVIII a usunięty przez postępową gospodarkę pszczelarską w wieku następnym. Podobnego marnotrawstwa czasu i drogiego materiału, jakim jest bartnictwo poleskie (zresztą przedstawiające nader ciekawe studjum dla etnografa, ze względu na odwieczne formy hodowli pszczół), daremnie szukać dziś w Europie.

Oto wdzięczne zadanie dla nauczycielstwa, żeby te przedpotopowe formy pszczelarstwa zastąpić postępowemi, a zarazem pomóc ludności zubożałej wskutek nieracjonalnej w dzisiejszych czasach eksploatacji dóbr przyrodzonych.

Jest w naszym Okręgu już kilku nauczycieli, którzy z zamiłowaniem oddają się pszczelarstwu i mogą poszczycić się pięknymi wynikami. Wiemy też o innych, którzyby mogli poświęcić się takiej pracy, lecz dotąd poprostu o tem nie myśleli. Tym wszystkim, którzyby chcieli, narazie na skromną skalę, zająć się pszczołami, polecamy książeczkę S. Brzoński (Praktyczne pszczelnictwo. Warszawa. Gebethner i Wolf. Cena 2.10 zł.) która była niemalą pomocą już dla wielu początkujących pszczelarzy.

Polesie jest terenem niezwykle podatnym dla pszczelnictwa, z wyjątkiem tych okolic, które są objęte zasięgiem różnecznika (Azalea pontica), zawierającego miód trujący. Poza tem wszędzie można u nas zakładać pasieki, bo nie brak kwiatów miodnych nigdzie, a miejsca dosyć. Wzorowe pasieki, zakładane przy szkołach (pół tuzina uli wystarczy), mogą być szkołą postępowego pszczelnictwa dla całej okolicy. A jaki będzie pożytek dla dziatwy, gdy nauczyciel zaprowadzi ją do swej pasieki i pokazując ze szlachetną dumą wyniki swych starań, objaśni na żywym obiekcie pracowite życie pszczoł, ich ciekawe obyczaje i zajmującą organizację państwową! Do tych „domków pszczelnych” pośpieszy też gromadnie ludność dorosła, a ucząc się nowych metod pracy, zarazem nabierze szacunku dla twórczej pracy nauczyciela.

Niemniej wychowawczo działać będzie nauczyciel, zakładając przy szkole ogródek wzorowy. Powiadamy ogródek, bo niepotrzeba tu doprawdy dużych obszarów, żeby stworzyć coś wzorowego. Jak to uczynić jak najtańszym kosztem, o tem pouczają świetnie popularne broszurki Bronisława Gałczyńskiego. (B. Gałczyński. Ogród owocowy na trzystu metrach kw.— Jak z takiego ogródka mieć przez cały rok codziennie kilogram owoców. Cena 1.50 zł.—Ogródek warzywny na dwustu m.kw. Jak z takiego ogródka mieć dosyć jarzyn na cały rok na trzy osoby. Cena—1 zł. Ogródek kwiatowy na stu metrach kw. Ceną 1.50 zł. Piaseczno pod Warszawą Nakładem autora — Są one tak pouczające że winny znaleźć się w ręku każdego nauczyciela, któremu zależy na tem, by otoczenie szkoły miało wygląd kulturalny.

Pierwsza z książek wymienionych powyżej może przydać się szczególnie na Polesiu; są tu przecież powiaty, gdzie zaledwie parę wsi ma sady. Prawdziwy raj dla ogrodnika! Taki stan rzeczy ma tę dobrą stronę, że można tu stworzyć z niczego rzeczy wzorowe, podczas gdy gdzieś indziej trzeba się liczyć z faktami dokonanymi. Wiadomo

też, że większość sadów w Polsce jest założona nieracjonalnie, według metod przestarzałych. Toteż na Polesiu, gdzie sady prawie że nie istnieją, mamy wszelkie warunki, by z czasem móc zasypywać całą Polskę owocami; ziemie są przeważnie średnio urodzajne, wilgoci dosyć, klimat odpowiedni (zwłaszcza na wschodzie), ludność pracowita i pojęta.

W „Ogrodzie owocowym” Gałczyńskiego mamy rozdział, który jakby był specjalnie napisany dla naszych potrzeb, a mianowicie rozdział 7-my: „Inna ziemia, inne drzewa”. Autor wymienia tu zmiany w planie ogólnym, których zastosowania wymaga zakładanie sadu na ziemi wilgotnej (względnie cięższej). Wskazówki to nader ważne, bo ileż to niepowodzeń jest udziałem ogrodnika, który przy wyborze drzew nie zważa na specjalne warunki miejscowe! Bo w sadzie tak samo jak w wychowaniu: najlepsza sadzonka na nieodpowiednim miejscu nie wyda pożądaných owoców.

Jest w książce Gałczyńskiego dużo jeszcze innych ciekawych rzeczy, które warto sobie zapamiętać, że wymienimy tylko rozdziały: „Szczepienie, czyli tysiąc lat oszczędności”, „Olbrzymy czy karły?”, „Pocziwe bakterje, czyli racjonalna rygolówka”, „Filozofja sadzenia drzew”, „Posłuchajmy Katona, czyli najnowszy sposób nawożenia ogrodu owocowego”. Tyle tu trafnych spostrzeżeń, tyle cennych wskazówek, że chciałoby się zacytować całe rozdziały, te z najciekawszych. Ograniczymy się jednak do podania części wstępu, która jest niejako miarą pożytku takiej pracy:

„Założenie ogródka takiego, jaki w tej książeczce jest opisany, kosztuje niewiele więcej, niż sto złotych, a pielęgnowanie wymaga nie więcej pracy, niż dwie godziny na tydzień.

Przestrzeni na taki ogródek potrzeba tylko 300 m. kw., czyli ok. 900 łokci kw., czyli 1/17 morga. Ogródek taki, już po paru latach, da jeden kilogram owoców dziennie przez cały rok.

Gdyby w każdej gminie polskiej jeden tylko móg przeznaczyć na takie ogródki owocowe, to po kilku latach mielibyśmy z tego źródła przeszło 7000 wagonów owoców rocznie, czyli dwa razy więcej niż w r. 1925 przywieźliśmy do kraju obcych owoców włącznie z pomarańczami.

Tak wielkie rzeczy robią się z małych, jeżeli się robią gremjalnie. Dlatego każdy, kto założy sobie ogródek owocowy na trzystu m. kw., będzie miał oprócz jednego kilograma dziennie świeżych owoców jeszcze poczucie, że przyczynił się do wyzwolenia swego kraju od przywozu obcych towarów“.

Są to zdania, które warto zapamiętać sobie, a nade wszystko warto po ich myśli postępować.

Zbliża się wiosna, pora najodpowiedniejsza do sadzenia drzew, bo jak mówi Rej z Nagłowic w „Żywocie poczciwego człowieka”: „A wiosny co najpilniej bądź pilen, boć to głowa wszystkiemu rokowi. Tu już co wsadzisz, co wszczepisz, co wsiejesz, to już na wszystek rok rość będzie”.

Zacznie się kopanie, sadzenie, szczepienie; niechże w tej pracy kulturalnej nauczycielstwo poleskie nie pozostanie wtyle, a zasłuży się dobrze i swej okolicy i całemu krajowi.

Jest jeszcze jeden dział pracy kulturalnej nauczyciela na wsi (że pominiemy warzywnictwo i hodowlę kwiatów, jako uzupełnienie sadownictwa), który ma wyjątkowe znaczenie w wielu okolicach naszego Okręgu, gdzie ani kolei, ani porządnej drogi, ani też lekarza i apteki niema w pobliżu. Ludność w takich odciętych od świata stronach nieraz znajduje się w trudnym położeniu, tak w razie chorób indywidualnych, jak zwłaszcza w czasie chorób nagminnych, ileż dobrego może w takich wypadkach zdziałać nauczyciel, który ma serce dla bliźnich, umie wnikać w ich potrzeby i pomóc skutecznie! Nie wymaga udzielanie pomocy leczniczej w wielu wypadkach głębokich studjów; wystarczy ukończenie skróconych kursów sanitarnych (dostępnych nauczycielom, odslugującym służbę wojskową) i znajomość najważniejszych ziół leczniczych.

Naogół nie docenia się u nas wartości ziół lekarskich i obfitej możliwości stosowania ich w leczeniu. Rok rocznie giną bez użytku miliony roślin, których przeznaczeniem jest służyć cierpiącej ludności, a których nikt u nas nie zbiera. Więcej jeszcze — jest tu niewyzyskane prawie zupełnie źródło bogactwa krajowego; corocznie bowiem przywozimy z zagranicy tysiące ton lekarstw, które moglibyśmy w kraju wyrabiać z rosnących u nas ziół.

Nie brak u nas ludzi, którzy zawczasu spostrzegli ten brak i jeli nawoływać do zbierania i hodowli ziół lekarskich. Do nich należy przede wszystkim znakomity znawca tej dziedziny, J. Biegański, którego książki. (Podręczniki dla zbierających zioła lekarskie dla użytku aptecznego, cena 1 zł. 50 gr. — Hodowla ziół lekarskich, cena 4 zł. 50 gr. Nasze zioła lekarskie i ich stosowanie w leczeniu, cena 3 zł. Ogródek lekarski przy szkole, cena 80 gr. Apteczka domowa przy dworze, szkole, plebanji i fabryce. Pierwsza pomoc, cena 80 gr. Warszawa, Nakład M. Arcta niejedno już) zdrowe ziarno zasiały na zaniedbanej niwie.

Idealem byłoby, gdyby przy każdej szkole istniała apteczka domowa, w której znalazłyby się najpotrzebniej-

sze środki opatrunkowe i niezbędne w nagłych wypadkach środki lecznicze. Jeżelibyśmy jeszcze mieli przy szkołach, posiadających własny kawałek ziemi, ogródek lekarski, to zadanie nauczyciela jako przyjaciela ludności wiejskiej, nie tylko wychowawcy jej dziatwy, byłoby znacznie ułatwione. Nic bowiem w tym stopniu nie toruje inteligencji drogi do serca ludu, jak wnikanie w jego potrzeby i okazywanie jej nie tylko platonicznego współczucia. Dziś mało już poplaczają słowa, trzeba czynów.

Takim czynem będzie zajęcie się nauczycielstwa materialnym bytem ludności. Gdzie chleba brak, tam i oświata zmarnieje. Głód jest pokarmem dla złych instynktów. Na jego podłożu wyrasta zazdrość, nienawiść lub też zobojętnienie i zupełny upadek sił moralnych i fizycznych.

Dzielnice naszą wyjąłowała stuletnia niewola, jak żadną inną dzielnicę Polski; przez nią przeszła wojna, niszcząc dużo warsztatów pracy, pochłaniając dorobek kilku pokoleń.

Zadziwiająco szybko goją się rany wojenne, lecz na to, by się zagoiły zupełnie, by się także zbliżniły rany zadane przez zaborcę, nie starczy sił jednostek. Trzeba, by wszyscy zabrali się do dzieła.

Niech nauczycielstwo nasze stanie przy odbudowie zniszczonej kultury Polesia w pierwszym szeregu. Niech przoduje w pracy kulturalnej na wsi jako czynnik zdrowego postępu, jako wzór zabiegliwości i ruchliwości,

Mając wszelkie dane ku temu, by stać się warstwą przodującą w tym kraju, niech nie zaniedba jedynej w swym rodzaju sposobności i w poczuciu swej misji na Kresach niesie zdrowe ziarno oświaty wraz z zachętą do wytężonej pracy twórczej.

Każda szkoła na Kresach winna być przykładem wzorowej gospodarki. Gdy dzięki wysiłkom nauczycielstwa osiągniemy ten cel, Polska z dumą będzie patrzyła na rubieżę poleskie.

Marjan Sydow

Brześć, w lutym 1927 r.

Referent oświatowy.

28.

Wskazówki bibliograficzne.

Liczba i wartość naszych czasopism fachowych i specjalnych jest dość poważna. Niestety jednak nawet fachowcom są znane tylko nieliczne pisma, na czym cierpi i wykształcenie fachowe i rozwój naszej kultury.

Ażeby dopomóc w orjentacji nauczycielstwu naszego Okręgu, podawać będzie Redakcja Dziennika Urzędowego

w każdym numerze krótkie notatki bibliograficzne, zaczynając dziś od pism pedagogicznych, których pierwszy wykaz zamieszczamy poniżej.

1. **Bibliografja Pedagogiczna.** Czasopismo poświęcone przeglądowi książek i pomocy szkolnych oraz wydawnictw pedagogicznych, wydawane przez Ministerstwo W. R. i O. P. Warszawa. Skład główny w Książnicy-Atlas.

Wydawana od r. 1921-go, Bibliografja Pedagogiczna jest nieocenionym drogowskazem dla każdego pedagoga, którego stać na własną bibliotekę fachową. Obok części urzędowej podaje w części nieurzędowej artykuły bibliograficzne i bardzo obfity dział ocen, przegląd czasopism i notatki bibliograficzne.

2. **Minerwa Polska.** Kwartalnik poświęcony historii szkolnictwa i wychowania w Polsce. Pod redakcją D-ra Stanisława Lempickiego. Lwów. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.

Pismo, którego pierwszy zeszyt ukazał się w styczniu 1927 r., przedstawia się bardzo poważnie. Jako jedyne w dziale historii pedagogiki w Polsce winno znaleźć szerokie koło czytelników.

3. **Szkoła Powszechna.** Kwartalnik pedagogiczny, poświęcony sprawom wychowania i nauczania szkolnego oraz kształcenia nauczycieli, wydawany nakładem Ministerstwa W. R. i O. P. Redaktor Dr. Zygmunt Ziemiński Warszawa. Skład główny w Książnicy-Atlas.

Obok artykułów zasadniczych ma stałe działy: Metodyka nauczania. Dziennik nauczyciela. Kształcenie nauczycieli. Z literatury. Ruch pedagogiczny. Wiadomości. Bibliografja. Pismo niezbędne dla nauczycieli szkół powszechnych.

4. **Przyjaciel Szkoły.** Dwutygodnik Nauczycielstwa Polskiego. Poznań. Drukarnia Pedagogiczna. Redakcja: ul. Różana 4-a.

Ukazuje się rok 6-ty. Żywo redagowane, kładzie szczególny nacisk na zadania społeczne szkoły. Obfity dział metodyki pedagogicznej.

5. **Szkoła Specjalna.** Kwartalnik poświęcony sprawom wychowania i nauczania anormalnych. Organ Sekcji Szkolnictwa Specjalnego przy Związku P. N. S. P. Redaktor Dr. M. Grzegorzewska. Warszawa. Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej. Plac Trzech Krzyży Nr. 4/6.

Wychodzi od r. 1925. Pismo niezbędne dla nauczycielstwa szkół specjalnych. Daje źródłowe artykuły z zakresu wychowania anormalnych, pióra wybitnych fachowców.

6. **Ruch Pedagogiczny.** Czasopismo poświęcone sprawom wychowania i nauczania. Organ Sekcji Kształcenia Nauczycieli i Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych. Kraków. Nakładem Związku P. N. S. P.

Uwzględnia szczególnie postępy szkolnictwa zagranicą. Obfity dział bibliograficzny. Wychodzi rok 13-ty (wzgl. 15-ty).

7. **Przegląd Pedagogiczny.** Tygodnik. Organ Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych. Pod redakcją Henryka Gallego. Warszawa. Książnica-Atlas.

Jedno z największych pism pedagogicznych (wychodzi rok 46-ty). Zajmuje się specjalnie zagadnieniami nauczania średniego, uwzględniając przytem szeroko wszelkie działy pedagogiki. Omawia także ruch pedagogiczny zagranicą.

8. **Oświata Pozaszkolna.** Pismo poświęcone sprawom oświaty dorosłych, wydawane przez Wydział Oświaty Pozaszkolnej Ministerstwa W. R. i O. P. Warszawa. Skład główny w Książnicy-Atlas.

Wydawane od r. 1921, pismo to przynosi b. obfity materiał w postaci artykułów zasadniczych i cennych przeglądów ruchu oświatowego w kraju i zagranicą. Niezbędne dla każdego oświatowca.

9. **Oświata Polska.** Organ Wydziału Wykonawczego Polskich Towarzystw Oświatowych. Redaktor i wydawca Józef Stemler. Warszawa, Marszałkowska 153 m. 6.

Uwzględnia działalność Towarzystw, zrzeszonych w Wydziale Wykonawczym Polskich Towarzystw Oświatowych. Obok sprawozdań podaje także artykuły programowe i metodyczne. Wychodzi od r. 1924.

10. **Polska Oświata Pozaszkolna.** Dwumiesięcznik Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, poświęcony sprawom oświaty dorosłych. Warszawa. Nakładem Związku P. N. S. P. Ul. Świętokrzyska 30 m. 11.

Wychodzi od r. 1924. Uwzględnia szczególnie zagadnienia regionalizmu w Polsce i zadania oświatowców na wsi.

29.

Ogłoszenia.

KONKURS ORLEGO LOTU.

Orli Lot, miesięcznik, organ Związku Kół Krajoznawczych Młodzieży, zamieszczający prawie wyłącznie prace

i materiały krajoznawcze, zebrane przez młodzież, ogłasza na rok 1927 kilka konkursów dla młodzieży:

I. na zebranie materiałów do zamków drewnianych przy drzwiach,

II. na zebranie fotografii zabytków przyrody, znajdujących się na pewnym terenie (powiatu, województwa),

III. na wypełnienie jednego zeszytu pracami krajoznawczymi,

IV. na opis wycieczki odbytej pieszo lub łodzią.

Nagrody od 25 zł. — 150 zł. wyznaczyły:

Rada Główna Polskiego Tow. Krajoznawczego, Oddziały P. T. Kr. w Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Państwowa Komisja Ochrony Przyrody.

W r. 1926 I nagrodę: 150 zł. otrzymało Koło Krajoznawcze uczniów Seminarjum w Tomaszowie Mazowieckim,

II nagrodę: 100 zł. Koło Krajoznawcze uczniów Gimnazjum w Bochni.

Adres Redakcji Orlego Lotu:

Kraków, Krowoderska 74, II p. P. Węgrzynowicz.

Zwraca się uwagę Nauczycielstwa na miesięcznik „Hosanna“, poświęcony muzyce kościelnej. Cena zeszytu z dodatkiem nutowym 1 zł.

Adres Redakcji i Administracji: Tarnów, ul. Lipowa 21.

Nakładem „Książnicy-Atlas“ Zjednoczonych Zakładów Kartograficznych i Wydawniczych T. N. S. W. we Lwowie wydana została mapa W. Semkowicza „Rzeczpospolita Polska w roku 1771“, którą poleca się do użytku w szkołach powszechnych i średnich, publicznych i prywatnych.

Firma „Esko“ Sporting-Kraków, Retoryka 21 poleca wszelkiego rodzaju artykuły sportowe dla zakładów naukowych i towarzystw sportowych.

Kuratorjum zwraca uwagę na „Wydawnictwo Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich we Lwowie“. Tenże Instytut wydawniczy nie jest prywatnem przedsiębiorstwem zarobkowym, ale działalność swoją oświatowo-wydawniczą prowadzi od lat przeszło stu z motywów czysto ideowych, przeznaczając cały swój dochód na utrzymanie tak ważnych placówek kultury na Kresach, jak Biblioteka Ossolińskich i Muzeum Lubomirskich we Lwowie. Z ostatnich wydawnictw poleca się dla bibliotek:

- 1) Kucharski, wydanie komedij Fredry,
- 2) Szpyrkówna „Godzina bije“ (książka dla abiturjentów),
- 3) Kallenbach „Adam Mickiewicz“ I/II,
- 4) Kinel-Krasucki-Noskiewicz „Owady krajowe“.

30.

Sprawozdanie

ze składek wpłaconych przez Nauczycielstwo Okręgu Szkolnego Poleskiego na wydawnictwo Dziennika Urzędowego Kuratorjum.

PRZYCHÓD

Saldo na dzień 1 stycznia 1925 r.	3.743 zł. 18 gr.
Wpłynęło za rok 1925 i 1926	19.155 „ 70 „
% % za rok 1925 i 1926	785 „ 97 „
Razem	23.684 zł. 85 gr

ROZCHÓD

Wydawnictwo Dziennika Urzędowego za 1925 i 1926	12.151 zł. 53 gr.
Zakup szaf dla okręgowej biblioteki naucz.	1.066 „ 50 „
Zakupienie książek	2.000 „ 00 „
Zwrócono Inspektorowi w Baranowiczach	900 „ 00 „
Razem	16.118 zł. 03 gr.

Pozostałość na dzień 1 stycznia 1927 r. 7.566 zł. 82 gr. przeznaczona jest w części na okręgową bibliotekę nauczycielską, w części służy na podtrzymanie wydawnictwa.

Cena prenumeraty rocznej płatnej z góry Zł. 7.50

Redaktor Dziennika Urzędowego **Stanisław Pankanin**
Adres Redakcji i Administracji Brześć n/B. — Kuratorjum.

Tłoczono w Drukarni **Literackiej** w Brześciu n.Bugiem
z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Poleskiego.